

naš tednik

Letnik XXVII — Štev. 12 20. marca 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Cel teden so štirje poklicni vojaki sedeli na zatožni klopi: podoficirja Horst Wallechner in Josef Sandhacker ter oficirja Hans Hansen in Friedrich Schrötter. Obdolženi so bili so-krivde na smrti vojaka Kurta Wandla, ki je tragično umrl na posledicah naporne vojaške vaje poleti lanskega leta. Wandl se je tedaj moral kljub slabotnemu zdravju udeležiti vojaške vaje. Tisti dan je bilo neznosno vroče: 31 stopinj. Wandl je obnemogel in umrl za posledicami kolapsa, potem ko ga je Wallechner nečloveško gnjavil.

Pri razglasitvi sodbe so vsi obtoženci nosili uniformo: obrambno ministrstvo je v tem posebnem primeru „dovolilo“, da obtoženci smejo v vojaški suk-nji pred sodnika. Očitno je ho-telo vplivati s tem ukazom na izid sodbe. S tem pa je bil do-

sežen obratni efekt: pred sod-nikom niso stale štiri osebe, ki so slučajno vojaki, ampak zvez-na vojska. In ravno to so hoteli preprečiti. Obravnava sama je bila prej kabaret kot iskanje re-snice: predsednik dr. Schlinger ni bil zmožen, da bi vodil obrav-na, kot bi bilo treba. Državni tožilec dr. Dobner in odvetnika dr. Michael in dr. Peter Stern so si bili vedno v laseh, državni tožilec in sodnik sta zapustila ponovno sodno dvorano. V osta-lem pa so obravnavali bolj for-malnojuridčna vprašanja, kar je brezdvomno šlo na račun iska-nja resnice, iskanja ozadja. Sod-be: Wallechner 6 mesecev, Sand-hacker tri mesece, Hansen pol-drugi mesec pogojno, Schrotter je bil oproščen. Višina kazni je bila v obratnem sorazmerju s činom obsojenih. Kajti psi ugriz-nejo vedno le zadnjega...

Slovenci potrebujemo lastno trgovsko šolo!

„Slovenski juristi in ekonomisti odgovarjajo na vprašanja“, je bila tema diskusijskega popoldneva, ki ga je v nedeljo priredil Dom pro-svete v Tinjah. Okoli sto interesen-tov se je zbralo v Tinjah. Na podiju so odgovarjali na njihova vpraša-nja sociolog mag. Franc Wedenig, diplomirana trgovca Franc Brežjak in Jože Habernik ter juristi Filip Warasch, dr. Pavel Apovnik, dr. Janko Tischler in dr. Matevž Grilc, ki je tudi vodil splošno diskusijo.

Po uvodnih statementih so disku-tanti zelo trezno, stvarno in kritič-no ocenili položaj koroških Slo-vencev predvsem na gospodarskem področju. Tu se je predvsem izka-zalo, da nam koroškim Slovencem manjka možnosti za izobraževanje in šolanje v gospodarskih predme-tih tudi v materinem jeziku. Dipl. trg. Brežjak je opozoril, da nudi prvi letnik trgovske šole ravno na tem področju veliko več kot poli-tehnični letnik. Zato naj bi starši tiste otroke, ki po glavni šoli še ne vedo, katero poklicno pot naj bi ubrali, poslali v prvi razred tr-govske šole. Naj bosta mladinec

ali mladenka potem ostala na kme-tiji, v turizmu ali v kateremkoli dru-gem poklicu: v tem letu bi pridobi-la osnovne pojme o gospodar-skem poslovanju in knjigovodstvu. Ker obiskuje trgovske šole in aka-demije, ki danes obstajajo, le so-razmerno malo število slovenskih dijakov, je nujno potrebna lastna trgovska šola za koroške Sloven-ce. Prostorskega problema ne bi bilo, ker bi šola mogla dobiti stre-ho v novem poslopju gimnazije.

Zelo obširno in kritično so disku-tanti in tudi podijski govorniki o-svetlili slovensko združništvo. Pre-malo gibčno je in ne vedno kos močni konkurenci nemških zadrug, je bilo rečeno, in da mora majhni, če se hoče uveljaviti, biti bolj gib-čen in iznajdljiv. Tudi v tej zvezi: pomanjkanje šolanih ljudi.

Potreben je gospodarski odbor, ki ga naj ustanovijo tisti ljudje, ki so že danes redki primeri gospo-darskega uveljavljanja koroških Slovencev, so naglasili govorniki.

Gospodarska kriza in ogrožena delovna mesta so prav tako bila predmet večjega števila vprašanj.

Goji „Kleine Zeitung“ koroški prastrah?

„Marsch auf Klagenfurt“ je imenoval predsednik Abwehr-kämpferbunda Sames načrtova-no zborovanje protifašističnih organizacij ob priliki občnega zbora sekcije brambovcev. Sa-mes seveda ni pozabil svariti svoje — vedno bolj redkoštev-ilne — pristaše pred demon-stranti iz sosednje Slovenije. Na-črtovano zborovanje je označil kot izzivanje in apeliral na poli-tike in varnostne oblasti, naj ne bi prišlo do zborovanja. Če bi se zborovanje le vršilo, je dejal Sames, da tedaj Abwehrkämp-ferbund in Heimatdienst ne na-meravata ostati nedelavna.

Na ta občni zbor Abwehr-kämpferbunda sploh ne bi rea-girali, če ne bi brali v „Kleine Zeitung“ na drugi strani, kjer je navadno prostor za tehtna poli-tična poročila, pol strani dolgo reportažo o tem zborovanju. In šele kakšno! Naslov: Abwehr-kämpferbund warnt vor geplan-tem Marsch auf Klagenfurt. „Kleine Zeitung“ se je na ta na-čin očitno docela identificirala z dikcijo na tem nacionalnem zborovanju. Frazo „Marsch auf Klagenfurt“ niti ni postavila pod narekovaj, tako da se nepouče-nemu bralcu vsiljuje podoba, da bo konec aprila res prišlo do

vojnega pohoda na Celovec. „Kleine Zeitung“ se je postavila s tem člankom v vrsto tistih, ki še danes, v letu 1975, štrapaci-rajo na vse pretege tako imeno-vani „prastrah“: kaj, če bodo demonstranti imeli puške v ro-kah?

Na tem občnem zboru je šef Abwehrkämpferjev napadel ce-lovškega šefa „Kleine Zeitung“, češ da je le-ta pustil brambovce na cedilu. Proti temu očitku manjkajočega prijateljstva do Abwehrkämpferbunda se je ta-koj dvignil šef malega formata Heinz Stritzl in snubil nacional-ne bralce...

Iz „investicijskih razlogov“ stojijo kolesa v Rebrci:

Kriza v Rebrci: tovarna celuloze ne bo več odprla svojih vrat?

EKSKLUZIVNO POROČILO nt

Bo postala tovarna celuloze v Rebrci žrtev trenutne gospodarske krize? To vprašanje je postalo ravo v zadnjih dneh izredno aktual-no: od ponedeljka stojijo stroji v obratu: vodstvo podjetja pravi, da mirujejo stroji zaradi potrebnih in-vesticij, toda ta odgovor ne zado-voljuje docela...

Tovarna celuloze v Rebrci je v zadnjih letih doživela razmeroma živahen razvoj: naročil je bilo do-volj, tudi management novih last-nikov ni bil osporavan. Poznavalci koroškega gospodarstva so kljub temu v današnjem času recesije šteli rebrško tovarno med tista pod-jetja, ki jih taka kriza more kot pr-va prizadeti. V skladiščih tovarne

se kopičijo zgotovljeni produkti: 5000 ton, še enkrat toliko kot na-vadno, razloži direktor Adolf Welz. Kupce je vedno težje najti.

„Stroji trenutno stojijo samo iz tehničnih razlogov,“ pojasnjuje rav-natelj dalje, „montirati moramo no-ve kotle.“ Bo teh 14 dni do 1. aprila zadostovalo, da se bo zmanjšala gora neprodane celuloze? Ravnatelj reče, da bo. „Sploh pa situa-cija ni dramatična in gledati moram, ker sem ravnatelj, razvoj po-zitivno,“ nadaljuje direktor Welz. Mnenja je, da bi govorjenje o krizi le škodovalo podjetju. Morda ško-dovalo, ker bi tisti, od katerih pri-čakujejo milijonske kredite, postali pozorni?

Stroji stojijo. V obratu delajo sa-mo nastavljenici v pisarnah in v

managementu. A ravno pri njih, ki morajo biti najboljše informirani, ka-ko resno stoji s podjetjem, je opa-ziti razpoloženje kot pri odhodu, kot bi uredili še zadnje akte. Nekdo reče: „dne... je moj zadnji delov-ni dan!“ Novinar, ki je to slišal, ga vpraša: „Za kako dolgo?“ — „Tega stavka ne bi smeli slišati. Ni bil na-menjen vam!“

Koroški Slovenci pri zveznem kanderju

V sredo, 19. marca, ob 15. uri, so se na Dunaju sestali zastopniki obeh slovenskih organizacij z zvez-nim kanclerjem, in sicer na njegovo povabilo.

Koroški Slovenci so šli na to sre-čanje v pričakovanju, da ima zvez-ni kancler nekaj bistveno novega, kar želi sporočiti slovenskemu za-stopstvu. Na kratko se je udeležil srečanja tudi zunanji minister Biel-ka. Zvezni kancler je poročal o na-stanku sklepa treh strank, glede ugotavljanja manjšine oziroma „ljudskega štetja posebne vrste“.

Zastopniki koroških Slovencev so vsakršno ugotavljanje manjšine odločno zavrnili in opozarjali na stališča in vloge od leta 1955 do danes, katerih vsebina se nikakor ni spremenila. Na željo zveznega kanclerja, so koroški Slovenci iz-razili pripravljenost, da ponovno v obliki memorandum dajo avstrijski vladi v vednost vsa stališča in vse zahteve, ki izvirajo iz člena 7 avstrijske državne pogodbe ter gle-de vseh ukrepov za pospeševanje manjšinske ureditve.

V delegaciji so bili: za Narodni svet koroških Slovencev predsednik prof. dr. Joško Tischler, osrednji tajnik dipl. jur. Filip Warasch in podtajnik Karl Smolle, za ZSO predsednik dr. Franci Zwitter, pod-predsednik dr. Pavel Apovnik in član odbora dipl. inž. Franci Ein-spieler.

tudi sami. V sklopu manjšinske za-ščitne in podpore pa bo morala v prvi vrsti zvezna vlada prispevati tudi gmotne podlage za potrebe slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

vencij od vlade in potem zaprlo vrata.

V tovarni Neuner je zaposlenih tudi veliko delojemalcev iz južne Koroške.

Prav tako očitno so odgovorni čakali le, da bodo volitve mimo.

Novi koroški deželni zbor

V sredo dopoldne se je sestal k prvi seji koroški deželni zbor. Na-loge deželnega parlamenta na tej prvi seji so bile predvsem izvolitev deželnega glavarja in članov dežel-ne vlade ter zastopnikov Koroške v zveznem svetu. Kot je bilo za pri-čakovati, je bil izvoljen za deželne-ga glavarja šef SPÖ Leopold Wag-ner. Dobil je 20 glasov, 16 glasov je bilo neveljavnih — čeprav so imeli označene z imeni Herbert Ba-

cher oz. Ferrari-Brunnenfeld. Kajti ÖVP in FPÖ sta še premalo študi-rali novo deželno ustavo, ki pred-videva, da se morajo sprva staviti volilni predlogi. Iz teh predlogov volijo deželni poslanci deželnega glavarja. ÖVP in FPÖ pa takega predloga nista stavili in sta dožive-li že na prvi seji blamažo, ko stran-čina šefa ÖVP in FPÖ nista dobila niti glasove svojih pristašev.

diščih. Tu je npr. dr. Janko Tisch-ler omenil, da je akt v zadevi Smrt-nika medtem narasel na 431 strani in še vedno ni zaključen, čeprav gre le za navadno tožbo zaradi žaljenja časti. Tudi odloki, ki ureju-jejo uporabo slovenskega jezika v posameznih ministrstvih in podre-jenih uradih, niso bili nikoli uradno razglašeni, da bi se javnost mogla seznaniti s njimi.

Koroški Slovenci imamo v na-sprotju z drugimi strankami dejan-sko zelo važen „Aufholprogramm“: kajti dvajset let bo od tega, odkar je bila podpisana državna pogodb-a. Da se bodo določila te pogodb-e uresničila, bomo morali skrbeti

Tudi tovarna Neuner mora zapreti

Tudi tovarna čevljev Christoph Neuner v Celovcu hoče zapreti: na ta način je ogroženih 500 delovnih mest. Ravnateljstvo podjetja pred-videva kot termin 1. april. Očitno je vodstvo podjetja le čakalo, da je dobilo še nekaj milijonov sub-

GOSPODARSTVO:

Vlada v kleščah gospodarskih združenj

Gospodarski položaj Avstrije se čedalje bolj zaostruje. Kar je na tem področju pred meseci postajalo očitno v območju EGS, postaja sedaj očitno tudi v Avstriji. Podjetja po vrsti odpuščajo delavce, ker ne izostajajo le nadaljna naročila, marveč se vse bolj pogosto vrstijo primeri, da domači in inozemski partnerji stornirajo obstoječa naročila in poslovne pogodbe.

Avstrijska vlada reagira na ta razvoj še vedno z zvrhano mero optimizma. Pri tem se stereotipno sklicuje na statistiko zadnjih let in mesecev, na osnovi katere trdi, da je v avstrijskem gospodarstvu slej ko prej vse v najlepšem redu, da ni resnejših pojavov stagnacije in tudi ne resnejših pojavov brezposelnosti. V minulem tednu je minister za gospodarstvo to trditev kar dvakrat ponovil, prvič ob otvoritvi pomladanskega dunajskega velesejma, drugič pa v soboto ob otvoritvi celovškega sejma gastronomije.

Vse drugačne glasove je slišati s strani gospodarskih poslovnih združenj in od njihovih ekonomistov. Predstavniki zvezne gospodarske zbornice je ob otvoritvi dunajskega sejma poudaril, da je to srednje združenje avstrijskega gospodarstva sila zaskrbljeno. Zaskrbljeno je zlasti zaradi tega, ker investicijska dejavnost od meseca do meseca čedalje bolj zaostaja za ono zadnjih dveh let. Če se bo

ta trend nadaljeval, ne bo prišlo le do poslabšanja položaja številnih podjetij gradbene in industrijske dejavnosti, marveč tudi do nadaljnega občutnega skrčenja številna razpoložljivih delovnih mest.

To svarilo se v bistvu ujema s svarilom znanega socialističnega ekonomista Auscha, ki je na eni strani vladi pred kratkim očital, da gleda na gospodarski razvoj s prekomernim optimizmom in da se premalo briga za prepotrebno uravnoteženje osebnih dohodkov. Auch je poudaril, da v času, ko stagnacija in recesija v gospodarstvu preraščata v krizo, vlada ne more več odložiti odgovornosti na ramena socialnih partnerjev. Na drugi strani pa je omenjeni socialistični ekonomist grajal avstrijsko sindikalno zvezo, ker postavlja v času med recesijo in krizo prekomerne zahteve po zvišanju mezd.

Konfrontaciji gledišč na gospodarski razvoj med vlado in gospodarskimi poslovnimi združenji se je proti koncu tedna pridružilo tudi gradbeno gospodarstvo. Njegov predstavnik je na simpoziju v petek poudaril, da je gradbeno gospodarstvo lani že v prvih 11 mesecih zgubilo 11.000 delovnih mest. Nadalje je poudaril, da je spričo nazadovanja naročil pričakovati, da se bo letos obseg stavbenega gospodarstva zmanjšal za 6 odstotkov na 25,5 milijard šilingov, obseg drugih področij gradbenega

gospodarstva pa bo nazadoval celo za 11 odst. na 19,7 milijarde šilingov.

Minister za gradnje je temu nasproti gradbenemu gospodarstvu očital, da se vse premalo angažira v inozemstvu. Na to je dobil takojšen odgovor: Z gradbeno dejavnostjo v inozemstvu delovnih mest avstrijskih delavcev ni mogoče zagotoviti. Bolj potrebno je, da vlada končno sprost 8,5 milijarde šilingov sredstev, ki jih je zadnji dve leti na področju družbene gradbene dejavnosti zadrževala v svrhu ublažitve prenapete konjunktive v investicijski dejavnosti. Sedaj, ko je v gradbenem gospodarstvu ogroženih nadaljnjih več tisoč delovnih mest, je sprostitev omejenih sredstev neobhodno potrebna.

Očitki gospodarskih združenj nasproti vladi se zadnje čase čedalje bolj vrstijo. Skoraj vsi gredo v to smer, da vlada sicer pospešuje gospodarstvo, toda prvenstveno v prid podržavljenih in drugih velepodjetij, medtem ko razvoj srednjih in malih podjetij naravnost zavira, čeprav — skupno gledano — po številu zaposlenih in po regijah podelja daleč prekašajo pomen velepodjetij. Spričo take politike so v zadnjih petih letih industrijske investicije v Avstriji nazadovale za več kot 10 milijard šilingov.

Kaj od vseh teh očitkov je „res“, kaj pa „ni res“? — Ustrezni odgovor na to vprašanje je dal 101.

mednarodni pomladanski dunajski velesejem, ki se je bistveno razlikoval od lanskega. Ta sejem, ki je bil zaključen v nedeljo, je očitno stal v znamenju preraščanja mednarodne gospodarske recesije v krizo. Število obiskovalcev, kupcev in naročnikov ni izpolnilo pričakovanj, število razstavljaajočih podjetij pa je bilo s 3094 za okroglo 400 podjetij manjše kot lani. Inozemska podjetja, ki so bila prej na dunajskih sejmi v večini, so se tokrat zdecimirala na dve petini razstavljalcev. Kot v zadnjih letih, so med njimi prevladovala podjetja iz EGS, medtem ko so bila podjetja iz vzhodnih dežel slabo zastopana, čeprav avstrijska vlada trdi, da gospodarsko sodelovanje z njimi posebno pospešuje. Poslovni zaključki so vidno zaostajali za lanskimi in po blagu investicijskega sektorja je bilo malo povpraševanja.

Pod črto: Zadnji tedni kažejo, da prihaja socialistična vlada v čedalje večje gospodarske in socialne težave. Čas, ko je spričo mednarodne konjunktive lahko obljubljala za vsakogar vse, je pri kraju. Gospodarstvo se vladni politiki očitno zoperstavlja. Vlada Kreiskega, ki se čedalje bolj tvegano tepe za svoje „lepo lice“ pred državnoborskimi volitvami, prihaja čedalje bolj v klešče v veliki meri upravičenih zahtev številnih združenj avstrijskega gospodarstva. Breme take politike pa bodo morali nositi delojemalci, prav gotovo leta 1976, če že ne letos. (bl)

SPOŠTOVANA BRALKA, SPOŠTOVANI BRALEC!

Morda je ta ali drugi ob tej gospodarskopolični vsakdanjosti, ko vsaka stvar postaja dražja, že pričakoval to sporočilo: tudi „nt“ mora povišati svojo ceno. Po stari ceni ne gre več. Nad šest let smo držali ceno, v tem času pa se je cena papirja več ko podvojila, prav tako so rasli tiskarski stroški. Kdor je že plačal list za to leto ali hoče poravnati naročnino do 1. maja 1975, plača dosedanje ceno 100.— šilingov.

Odslej bo znašala naročnina:

150.— šil. za tuzemstvo;
250.— šil. za inozemstvo
500.— šil. za inozemstvo z zračno pošto.

Posamezna številka bo stala 4.— šil.

Uredništvo „nt“ se bo tudi v naprej trudilo, da vam nudi čim bolj pester in aktualen list. Vas, cenjene bralke in bralce, pa prosimo za razumevanje za ta korak.

Uprava „nt“

Onassis - umrl

V soboto je umrl v bolnici znani brodar Aristoteles Sokrates Onassis, eden najbogatejših ladjarjev sploh. Po rodu je bil Grk, in zrastel v zelo skromnih razmerah. S spretnim gospodarskim konceptom — sam v začetku nikoli ni imel denarja, ampak si ga je vedno sposojeval — je v času svetovne gospodarske krize izrabil dane možnosti, pokupil na tuj denar ladje in jih potem v drugi svetovni vojni za drag denar dal v najem državam, ki so se vojevale. Po vojni se je vrgel na prevažanje nafte.

Svoj ugled je znal likati tudi z različnimi sprejemi, kjer je pogostil vse, ki imajo ugled na svetu. Najpomembnejši korak na tej poti je bil, da je poročil vdovo umorjenega ameriškega predsednika Johna F. Kennedyja, Jacqueline. Čeprav v svetovnem merilu gledano ni štel med najbogatejše, je znal ustvariti okoli sebe poseben mit.

V središču pozornosti je njegova zapuščina: del njegovih milijard dobi vdova, ostalo pa hčerka Kristina Onassis. Toda šele, ko bo stara 35 let, bo vse njeno...

Olaf Palme obiskal Jugoslavijo

Na uradni obisk v Jugoslavijo je v nedeljo prišel predsednik švedske vlade Olof Palme. Palme je poleg tega še vodja največje stranke v deželi — socialnodemokratske delavske stranke.

Obisk švedskega vladnega šefa je izrednega pomena ne le za sodelovanje med obema državama, ampak tudi pod aspektom, da je Švedska — prav tako kot Avstrija — nevtralna država.

Tako se Švedska trudi, da bi upoštevala prepad med razvitimi in manj razvitimi državami, med bogatimi in revnimi. Prav tako zastopa Švedska politiko močnejšega sodelovanja znotraj skupine nevezanih držav. Tako sodelovanje more biti važna opora in vzpodbuda

za nadaljnji mirni razvoj v svetu, je dejal švedski predsednik vlade.

Še druga paralela se kaže v primerjavi Švedske z Avstrijo: problemi v zvezi s sezonskimi delavci. V tem vprašanju je švedska vlada predložila pred kratkim parlamentu predlog zakona, ki vsebuje poseben program za politiko do tujih delavcev. Ta zakon predvideva celo aktivno in pasivno volilno pravico že pri naslednjih volitvah. Tudi večja pravna varnost sezonskih delavcev naj bi bila zasigurana: razen možnosti pritožbe na vlado naj bi se izboljšala pravna pomoč za te delavce. Po besedah Olofa Palmeja temelji politika do sezonskih delavcev na tem, naj družba podpira zdomce in jim pomaga prebiti

izolacijo, hkrati pa omogoča ohranitev lastnega jezika in kulture. Šolanje otrok sezonskih delavcev se vrši v istih šolah kot za domačine, pač pa je poskrbljeno tudi za pouk v materinem jeziku. Tudi zdomske organizacije dobijo primerne dotacije.

Tako Švedska kot Jugoslavija se kot neuvrščeni državi prizadevata

za utrditev svetovnega miru, je dejal Palme. Obe državi veže tako na gospodarskem kot tudi na političnem področju veliko skupnih interesov, ki pa se dajo še izgraditi.

V poteku svojega obiska se je Olof Palme razgovarjal s predsednikom Titom, predsednikom ZIS Bijedičem in z Edvardom Kardeljem.

Koroška res ne more postati Ciper?

Ko je „Naš tednik“ avgusta lanskega leta objavil članek izpod peresa podtajnika NSKS Karla Smolleta, v katerem je le-ta nakazal paralele nerešenega narodnostnega vprašanja na Koroškem s položajem na Cipru, je zagnal nemški koroški tisk vik in krík, češ da uganjamo koroški Slovenci ekstremizem. Kleine Zeitung in njen koroški vodja uredništva Stritzl pa sta podvomila celo o priznanju mladih v NSKS k demokraciji in k Avstriji nasploh.

Hrup v tej zadevi je med tem časom polegel. To pa bolj zaradi tega, da bi kdo znal izpodbiti pravilnost primerjave.

Ker pa se je ravno v zadnjih dneh v neki publikaciji, ki naj bi po mnenju izdajateljev služila skupnemu sožitju na Koroškem našel članek, v katerem pisec zastopa mnenje, da bi Slovenci take in podobne primerjave in izjave raje opustili, ker da le preveč obremenjujejo, prinašamo v naslednjem izveček iz serioznega mesečnika „Arbeit & Wirtschaft“. V tem uglednem mesečniku je pod naslovom „Plötzlich im letzten Sommer“ zapisal avtor Otto Fielhauer*: „Die Ereignisse in Zypern sind auch für uns Österreicher sehr lehrreich.“ Fielhauer primerja Ciper s Koroško že po geografiji: „Die Insel Zypern, nur neuntausend Quadratkilometer groß — etwa so groß wie Kärnten und mit etwas mehr Einwohnern, nämlich

600.000, — war schon im Altertum umkämpft... Die Idee, daß die Menschheit eine große Familie ist, die brüderlich miteinander auskommen könne, ist immer noch ein Wunschtraum.“

Fielhauer nato izčrpno prikazuje vlogo na Cipru živečih narodnih skupnosti — Grkov in Turkov ter matičnih narodov obeh.

Tam, kjer je „Naš tednik“ le držano namignil paralele s Ciprom, je Fielhauer postal v „Arbeit & Wirtschaft“ zelo jasen. Takole zaključuje svojo reportažo:

„Für uns Österreicher, Bürger eines neutralen Landes, wie auch Zypern eines ist, ist diese ganze Entwicklung nicht tröstlich.“

Sie zeigt, daß die Großmächte bei kleineren Kriegen den Opfern nicht nur nicht helfen, sondern sogar zu ihrem Schaden intrigieren. Zypern ist gar nicht weit von uns entfernt und auch nicht so völlig anders als Österreich: Auch in unserer jüngsten Vergangenheit gab es eine „Enosis“, einen Anschluß an ein gleichsprachiges, größeres Land; auch wir haben unsere Türken, die bei einer neuerlichen Enosis einmarschieren würden; auch wir haben Minderheiten, die wir nicht gut behandeln — zum Beispiel Gastarbeiter oder Slowenen. Seien wir also gewarnt, daß wir bei einer mehr oder weniger selbstverschuldeten Krise von niemandem Hilfe zu erwarten hätten —

Tajne službe brez verodostojnosti

Ameriška tajna služba CIA predvaja v javnosti popoln strip tease: V javnost prodirajo vedno bolj nekateri temni načrti te organizacije, ki naj bi pomagali „usmerjati“ tok svetovne politike: umor čilškega predsednika Allendeja, načrtovani umor kubanskega diktatorja Fidel Castra. Tudi pri umoru predsednika Kennedyja naj bi imel CIA svoje prste vmes. Da bi se taki podli načrti „izenačili“ in našli razumevanje v javnosti, se razširja sedaj vest, da tudi sovjetska tajna služba uporablja iste metode: neki bivši sovjetski agent je izjavil, da je sovjetska tajna služba KGB načrtovala leta 1960 umor takratnega predsedniškega kandidata ZDA Richarda Nixona, ki je veljal v Sovjetski zvezi kot zagrižen protikomunist.

Phnom Penh je pred padcem

Komunistična ofenziva v južnem Vietnamu in v Kambodži postaja vedno hujša, pritisk na domačo vojsko narašča. Kljub temu, da je dobil Henry Kissinger nobelovo nagrado za mir, ker mu je uspelo ustvariti papirnat mir, se boji nadaljujejo, kot da nič ne bi bilo. V Kambodži sami stoji glavno mesto Phnom Penh pred padcem. Diplomati in drugi opazovalci bežijo po zračnem mostu, ki pa postaja čedalje bolj nesiguren. Medtem pa še vedno ni odločeno, ali bo Kambodža dobila tolikšno denarno pomoč s strani ZDA, da bi mogla preživeti vsaj nekaj mesecev. „Dvakrat da, kdor hitro da“ očitno v tem primeru ne velja, saj se mora Ford tepsti za večino pri svojih sklepih. Očitno se Američanom tokrat ne ljubi ponovno angažma na Vzhodu.

* Otto Fielhauer, bivši urednik „AZ“, je kolumnist „Habakuk“ dunajske „Kronen Zeitung“.

Bijedič bo obiskal ZSSR in ZDA

Predsednik zveznega izvršnega sveta SFRJ Džemal Bijedič bo v prvi polovici aprila na povabilo sovjetske vlade odpotoval na uradni prijateljski obisk v Sovjetsko zvezo.

Predsednik ZIS bo tako v mesecu dni obiskal Washington in Moskvo, kar je vsekakor znamenje, ki zgovorno priča o plodni dejavnosti jugoslovanske zunanje politike. Kot je znano, bo Džemal Bijedič obiskal Združene države že prihodnji teden, od 19. do 22. marca. V Washington bo odpotoval na povabilo ameriške vlade.

Trenutek resnice

„Če bi bili ostali le pri tri tisoč devetsto, kot na zadnjih občinskih volitvah, ne bi mogli govoriti o kakem napredku, toda pri 6130 zbranih glasovih KEL na zadnjih deželnih volitvah, t. j. ob povečanju števila glasov za 56 odst., je mogoče govoriti o uspehu, kljub temu, da za mesto v deželnem zboru še ni bilo doseženo zadostno število glasov.“

Tako je bilo mnenje enega od mlajših slovenskih Korošcev, ki dejansko izpričuje, da je naš zadnji nastop razgibal narodnostno tudi mlajši rod, ga osvestil kot najbrž le malo dogodkov pred tem.

Toda ne le to. Že ob napovedani kandidaturi KEL je ugledna dunajska „Die Presse“ zapisala: „Izgubiti nimajo ničesar, kvečjemu le pridobiti.“ In v resnici, ne samo to, da je samostojno nastopanje razgibalo izobraženske, delavsko-kmečke in mladinske vrste, vneslo je tudi razčiščenje v manjšinsko-večinske narodnostne odnose v deželi, razčiščenje v odnose s političnimi strankami, prineslo spoznanje dejanskega stanja in smerice za nadaljnje narodnopolitično delo. Zakaj?

● Pokazalo se je, koliko se je mogoče opreti na tako imenovane demokratične sile v avstrijski družbi in koliko so le-te, z izjemo posameznikov, pripravljene podpreti koroško-slovensko skupnost, kadar gre celo za najbolj osnovne človečanske in državljanske pravice, za državno pogodbo in za narodnostno sožitje v deželi, kar je izkazoval edino politični program KEL in ko so vse druge stranke zašle v nacionalno skrajnost.

● Da po tridesetih letih cepitve na dva tabora in vključevanja v vse državne stranke zaradi desno-levih razlogov in potem, ko je lastna lista enkrat nastopala, drugič ne, ne pride tako hitro do globokega idejnega premika, ako so bili naši ljudje poprej trideset let naučeni voliti druge stranke in vzgajani v malodušju do lastnih organizacij. Kljub temu je nastal pomemben premik, ki je osnova za še vztrajnejše nadaljnje delo.

● Zanašanje na tuje stranke, ki da bodo odrešile naše stanje, je lahko samo onemoglo sanjarjenje. Nujna pa je vse večja medsebojna povezanost, enotnost. Že po tem nastopu, bodo večinske stranke ponujale našim vidnejšim zastopnikom pomembnejša mesta kot doslej, ko je šlo največ za vaškega župana ali kakega uradnika, zato da bi jih odtegnile njihovi skupnosti ter jo tako ohromile v nadaljnjem političnem delu. Naši kulturniki pa bodo dobivali nekaj več priznanj, samo da bi ne delovali v izredni stvari.

● Pokazalo se je, da obstajajo še nadaljnje možnosti za slovenske občinske mandate v občinah, ki doslej še niso imele slovenske liste. To je dragocena smernica za nadaljnjo razširitev našega narodnega in političnega dela.

● Z nastopom KEL so bili koroški Slovenci politično predstavljani v vsej avstrijski javnosti, kar predstavlja važen prodor iz izolacije in politične ter narodnostne anonimnosti.

Tako bi lahko nadaljevali. Res, izgubiti ni bilo ničesar, samo pridobiti. In četudi je največji dosežek zaenkrat izostal, je bil dosežen pomemben uspeh. Vprašanje pa je, ali bodo naši dejavniki znali izkoristiti analizo dejanskega stanja in zastaviti nadaljnje narodnopolitično delo na še bolj realnih temeljih kot doslej. Ne smemo se predati mirovanju, ampak še bolj razgibati naš mlajši in starejši rod, še bolj pregnati malodušje in ustvariti samozaupanje. Kajti, prav zaradi malodušja lovijo in ulovijo stranke

„Gospodarska socialna vprašanja koroških Slovencev“ v založbi Tinje:

Več kot samo knjiga

Ko sem prejel knjigo „Gospodarsko-socialni problemi koroških Slovencev“ v izdaji Doma katoliške prosvete Tinje (Tainach), sem sedel za pisalnik in udaril po tipkah.

Res, delo, ki je za koroško slovenstvo zgodovinsko, kajti doslej je menda le preveč prevladovalo prepričanje, da edino literatura in kultura rešujeta narod.

Nedvomno, da le-ti opravljata vzvišeno poslanstvo narodnostnega osveščanja, toda po tem osveščanju lahko narodna zavest nasede na plitvino kot ladja brez krmila, ako ji ne sledi tudi reševanje življenjskih vprašanj našega človeka, njegove vsakdanje skrbi, stikov z oblastmi, gospodarskimi zbormi, reševanja vprašanj kreditiranja, ipd.

To pa pomeni, da narodnostno vprašanje ni le kulturno, ampak tudi pravi spopad z vsakdanjimi problemi, s konkurenco, prilagajanju tržnim razmeram, sodobno poslovanje, skratka, namesto občutka, da je narodnostno delo edino večna miloščina.

Nujna je že potreba po sistematičnem zbiranju listin, dokumentov, statističnih podatkov, ki bodo na voljo našim osrednjim ustanovam za posredovanje utemeljenih napotkov našim ljudem pri vsakdanjih odločitvah, ter za naše izobrazbenstvo. Ali vprašanje lastnega podjetništva in novih delovnih mest, kot pravi v svojem prispevku v knjigi dr. Apovnik. Vprašanje nadaljnega razvoja šolstva, zlasti trgovske in tehnične šole, kot nakazuje dr. Tischler.

Vprašanje sodelovanja domačih podjetij načinja v knjigi s svojim zapisom prepričljivo deželni poslanec Hanzej Ogris. In Ludvik Lesjak natančno prikaže, kakšno vrednost pomeni imeti zemljo. Vprašanje gostinstva in turizma se loteva Miha Antonič. Večni problem, kako je treba začeti, podaja Franci Rutar, uspešen podjetnik na področju trgovine.

Iz prispevka Štefana Trampuža, strokovnjaka s področja žagarstva in lesne trgovine, enega najbolj pomembnih dejavnikov v koroškem deželnem gospodarstvu, izvemo, kakšnega pomena je za obrtništvo in za gospodarstvo, še posebno koroško-slovensko, kreditiranje. Obrate je treba nepresta-

še vedno velik del naših glasov, medtem ko naša lista ne zaradi napredne, ne zaradi krščanske pravičnosti, zaenkrat ni pridobila nemških. Takšen je svet. In treba ga je jemati takega, kot je, ne takega, kot naj bi bil. Edino na stvarnih spoznanjih, povezanosti v skupnost, lastnemu nastopanju, ga lahko sooblikujemo.

Dr. Tone Zorn:

„Tudi stranke ne verjamejo ljudskim štetjem“

Načelo o priznavanju vsakega posameznika k svoji narodnosti (Bekenntnisprinzip), ki ga avstrijska politika tako izključno in absolutno postavlja na Koroškem, ker pač tukaj zaradi socialnih, političnih, gospodarskih in splošnih družbenih razmer deluje v prid nemške večine, na Južnem Tirolskem sploh ne nastopa kot merilo narodnosti. Vendar tudi na južno-tirolskem področju prihaja do primerov, da posamezniki iz različnih vzrokov, večidel iz oportunitizma, dajejo izjave o svoji narodni pripadnosti, ki niso v skladu z njegovo dejansko materinščino. Pričakovali bi, da bo nemška stran v tem primeru na Južnem Tirolskem priznala pravico posameznika, da se prosto opredeljuje za to ali ono narodnost, kakor se to tako dosledno in vehementno zahteva na Koroškem.²⁹

Ob zaključku našega razpravljanja naj še opozorim, kakšno sta-

no širiti, modernizirati, da lahko vzdrižijo konkurenco. To pa ne gre brez posojil.

V istem prispevku tudi izvemo, da celo obstaja „Turistični priročnik za poti med Slovenci na Koroškem“, ki je izšel že pred leti. Mislim, da komaj kdo ve zanj. In prav to je novo vprašanje. Velik del Slovencev s Primorske ali iz Slovenije prihaja večkrat na Koroško, a niti ne ve, v kateri gostilni in kateri trgovini lahko spregovori slovensko. Iz bojazni, da ga ne bi ozmerjali ali celo napadli, kajti do Slovencev sovražno vzdrušje je splošno znano, se ne upa spregovoriti v svojem jeziku, kar je njemu mučno, slovenskemu in zmernemu nemškemu Korošču pa pade taka nerodnost rojakov kot nekaj pomilovalnega. Koristno bi bilo, ako bi tak turistični priročnik znova prišel v javnost. Koristil bi številnim, prihranil pa tudi mnogo razočaranja med rojaki. Njegova izdaja pa bi se tudi varno obnesla.

Vprašanja industrijskega podjetništva se loti v knjigi dipl. trg. Jože Habernik in ugotovi nekaj presenetljivega, namreč to, da koroško-slovenska podjetja zagotavljajo blizu 2000 delovnih mest (kljub vsej socialni in gospodarski diskriminaciji). Nakaže pa tudi pot še k večji okrepitvi, samo v medsebojni povezanosti in osredičenosti oz.

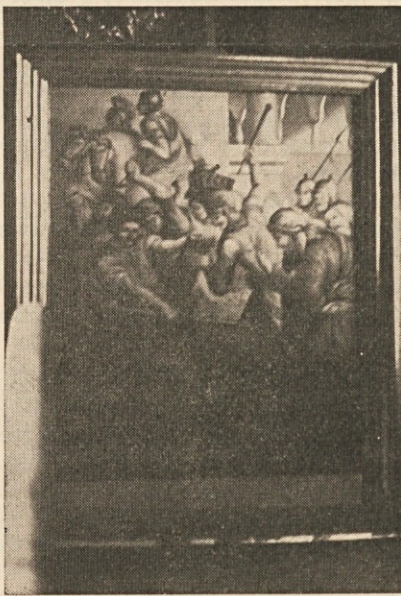
medsebojnem sodelovanju bo mogoče prebiti izolacijo in pospešiti lastno gospodarsko rast (kar pomeni, utrditi lastno samostojnost). Posebno vlogo bi koroško-slovenski poslovni dejavniki našli v stikih s sosednjimi deželami, Slovenijo in Primorsko-Furlanijo. Knjigo končujeta prispevka Franca Wedeniga, o socioloških vidikih raznarodovanja, ter dr. Jurija Zalokarja, o prebujanju iz raznarodovanja.

Glavni prispevek pa pripada inž. Blažu Singerju, na začetku knjige, o gospodarskih organizacijah koroških Slovencev, nedvomno pionirska obravnava, ki se končuje s prav točnimi predlogi o reorganizaciji domačih ustanov in posodobljenju (konkurenčnosti) poslovanja.

Knjiga je res pravi dokument o ustvarjalni moči koroško-slovenske skupnosti, priča pa tudi, da njene zmogljivosti še niso bile izrabiljene in da bi moglo biti doseženega mnogo več, facit: na delo!

K temu pa takoj nekaj. Zdi se, da ni bilo doseženo vse tisto, kar bi se doseči moglo, predvsem zato, ker je v veliki meri manjkalo samozaupanje, zaupanje v lastno moč. Nasprotniki, pa tudi neprožnost in malodušnost mnogih med nami, so uspeli zasejati miselnost o tuji veličini (ki naj bi jo tudi ti okusil, ako se predaš) in lastni ne-

Kulturni škandal v Dvoru nad Vrbo

V cerkvi v Dvoru nad Vrbskim jezerom visi po dolgih letih zopet križev pot. Nad vse začudeno pa so farani dvojezične fare Dvor ugotovili, da napis k vsaki posamezni postaji manjka. Pod vsako od štirinajstih slik se sveti le bela ploskev — prostor, kjer je nekoč bil napisan slovenski tekst k posameznim postajam. „Smo morali v letu 1939?“, se sprašujejo verniki. Tedaj namreč je nacistična oblast ukazala, da je treba — po besedah deželnega konservatorja Hartwagnerja — vsak slovenski križev pot pobeliti z apnom. Da na isti način prebarvan križev pot sme viseti v letu 1975 kot znak narodne nestrpnosti (ali nepismenosti) v cerkvi dvojezične fare, je — milo povedano — kulturni škandal. Tudi tujcu, ki ne pozna koroških razmer, se vsiljuje vtis, da križevemu potu nekaj manjka.

bogljenosti, ki je v veliki meri zasejala med naše vrste nezaupanje.

Omeniti je treba nadalje, da omenjena knjiga tokrat ni zajela področja tiskarstva in knjigotrštva, ki sta tudi močna domača dejavnika. Znano je, da gredo celovške mohorjeveke na vse celine, in zavedamo se, kako pomembna je ta kulturno poslovna zveza. Postavlja pa se tudi analiza nemškega knjižnega trga, kot je bilo pred kratkim nekje omenjeno. Ravno zadnji dve leti je slovensko vprašanje na vsakdanjem redu in nekaj knjig o koroških Slovincih in Slovincih (njih zgodovini in kulturi) bi uspešno našlo pot na avstrijskem in nemškem knjižnem trgu.

Jaz bi knjigi dodal še zapis o vprašanju dnevnega tiska in obveščanja, oz. oglasov. Slovenci zunaj Koroške vemo, ako bi hoteli kupiti ali se ustaviti na prigrizek, le za Rutarja v Dobri vasi, po njegovih večkratnih oglasih v „Našem tedniku“. Pred kratkim smo zvedeli tudi o slovenskem hotelu Brezniku v Pliberku. To je pa menda tudi vse, ako odštejemo božična in novoletna voščila. Mislim, da bi bilo koristno, ako bi tudi drugi podjetniki po večkrat objavili svoj oglas, zlasti ob raznih priložnostih kot pred turistično sezono, ob prenovitvah svojih podjetij, ob posebnih ugodnih cenah za blago in storitve itd., koristno namreč za notranjo kot za zunanjo koroško informacijo. Seveda naj oglas čisto jasno označuje, kaj lahko kupec oziroma gost ugodno nabavi, oziroma se posluži (ceno, vrsto, lego gostišča, uporabnost blaga itd.). Za te oglase je sedaj pred bližajočim se poletjem ravno pravi čas. J. Š.

Cerkev v Dvoru je bila dolga leta brez križevega pota: kajti taisti križev pot, ki je že nekdanj visel v cerkvi, in vsekakor predstavlja veliko umetniško vrednost, je tista dolga leta ležal zanemarjen v mrtvašnici pokopališča. Tam ga je slikal tudi fotoreporter „nt“. Mrtvašnica sama ni bila zaklenjena in tako je mrtvašnico obiskala tudi mati ljubiteljica umetnin, 24-letnega študenta Godwina R. iz Celovca, in ukrala iz mrtvašnice staro mašno knjigo, ki je prav tako ležala zaprašena v nezaklenjenem prostoru. Študenta je te dni aretirala jugoslovanska milica. Tudi v Jugoslaviji je hotel vlomiti v cerkev, a so ga zalotili pri tem.

K sliki: V mrtvašnici je do pred kratkim ležal zanemarjen križev pot. Na spodnjem robu je z belo barvo premazan slovenski napis.

(7. nadaljevanje)

partientent à une telle minorité doivent jouir de la protection stipulée.“ („Če pogodba o manjšinah ne pove izrecno, katere osebe pripadajo k manjšini, potem v tem še ni treba videti pomanjkljivosti, ki bi neogibno morala biti izpopolnjena z novimi določbami. Pogodba ne bi dosegla svojega namena, če ne bi vzeli kot dogovorjeno, da bodo pogodbeno zaščito uživale osebe, ki de facto pripadajo takšni manjšini.“ — Angleško uradno besedilo: „Although the Minorities Treaty does not specifically state what persons belong to a minority, it must not, therefore, be inferred that there exists a gap which must be filled by subsequent stipulations. The Treaty would fail in its purpose if it were not to be considered as an established fact that persons who belong de facto to such a minority must enjoy the protection which had been stipulated.“ Neuradni nemški prevod pa

se glasi: „Wenn der Minderheitenvertrag nicht ausdrücklich sagt, welche Personen einer Minderheit angehören, so braucht man hierin keine Lücke zu sehen, die notwendigerweise durch spätere Abmachungen ausgefüllt werden müßte. Der Vertrag würde sein Ziel verfehlen, wenn man nicht als feststehend betrachten müßte, daß die Personen, welche tatsächlich einer solchen Minderheit angehören, den vereinbarten Schutz genießen sollen.“) (Publications de la Cour permanente de justice internationale, Série A — No. 15, Le 26 avril 1928, Arret No. 12, str. 32—33.)

Kot vidimo, tudi ta dokument mednarodne veljave pove več kot vse avstrijsko sprenevedanje okrog „ugotavljanja“ koroških Slovencev.

²⁹ Analiza zakona z dne 14. decembra 1961 in južnotirolske ureditve je vzeta iz študije pod št. 9.

Ivan Virnik:

100-letnica rojstva slovenskega biologa dr. Frana Jesenka

DEJANJE, KI JE ŠLO V ZNANSTVENO ZGODOVINO

Gregor Mendel — odkritelj zakonitosti delovanja

Z imenom univerzitetnega profesorja, dr. Frana Jesenka je neposredno povezano eno izmed največjih dejanj v zgodovini, ne samo slovenske in jugoslovanske, marveč tudi svetovne znanosti. Biologu dr. Jesenku se je namreč prve mu na svetu posrečilo križati rastline iz dveh različnih rodov, sloviti slovenski botanik in genetik je bil med prvimi, ki jim je uspelo dokazati, da križanci med rastlinskimi vrstami niso stalni, temveč veljajo zanje tako imenovani Mandelovi zakoni, znanstveni dokazi, katerih pomen je svetovna genetika spoznala šele na začetku našega stoletja. Gregor Mendel (rojen v Brnu na Češkem), pa je, kot vemo, bil ne samo znameniti avstrijski naravoslovec in genetik, ampak je v svojem dolgoletnem znanstvenem delovanju križal razne vrste graha in fižola in pri svojih raziskovanjih odkril med drugim zakonitosti dedovanja enostavnih zakonov. Njegovo znanstveno delo je zapustilo na dr. Jesenka globok vtis, zato razumljivo ni ostal zgolj pri spoštovanju njegovih zgodovinskih dejanj, marveč je skušal z vso zavzetostjo in sebi enako globoko znanstveno mi-

slijo nadaljevati veliko predhodnikovo delo, po njegovem prepričanju tam, kjer naj bi ga avstrijski genetik sklenil ob svoji smrti leta 1884. Zaradi zaslug, ki jih ima dr. Jesenko za slovensko, jugoslovansko in svetovno znanstveno zgodovino, je ljubljanska univerza leta 1973 ustanovila Jesenkove nagrade, ki jih zdaj vsako leto, na dan obletnice rojstva velikega slovenskega naravoslovca, podeljujejo vidnim slov. znanstvenikom za posebne dosežke na področju biotehniških ved. Lahko smo veseli, da smo po tolikih letih dobili visoke znanstvene nagrade, ki nosijo ime po našem priznanem biologu, ki je razvijal biološko raziskovalno misel in pri tem z vso vnemo iskal pota, ki vodijo k tesnemu sodelovanju teorije s prakso.

Študij na dunajski univerzi

Prav zavoljo teh spoznanj bržkone ob letošnji pomembni obletnici Jesenkovega življenjskega jubileja, ne bo odveč, če se nekoliko približe seznanimo z njegovo osebnostjo in

zaslugami, ki jih ima posebno še za slovensko znanost. Profesor dr. Fran Jesenko se je rodil 14. marca 1875 v obrtniški družini v Škofji Loki. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, na gimnazijske študije pa je odšel v Ljubljano, kjer je opravil tudi zrelostni izpit in se po maturi podal študirat na Dunaj naravoslovje, botaniko, biologijo, mineralogijo in kemijo. Na Dunajski univerzi je promoviral, star komaj 25 let, 9. julija 1900. Z diplomo doktorja naravoslovnih ved je ostal nekaj let v avstrijski prestolnici, leta 1908 pa ga je Dunajska univerza oziroma Visoka šola z poljedelstvo imenovala za asistenta-demonstratorja in upravnika na svoji rastlinogojski postaji. Pet let kasneje je bil habilitiran za docenta na katedri za rastlinogojstvo in vrtnarstvo, ki jo je tista leta vodil sloviti dunajski botanik, profesor Erich von Tschermak.

Dr. Dušan Mlinšek o dr. Jesenku

Res je sicer, da je dr. Franc Jesenko začel svoje raziskovalno delo s floristiko in ga nadaljeval s fiziologijo, vendar sta kljub temu da-

la pglavitni značaj njegovemu izjemno bogatemu znanstvenemu opusu področje genetike in žlahtnenje koristnih rastlinskih vrst. O njegovem življenjskem znanstvenem delu je dr. Dušan Mlinšek, eden najvidnejših slovenskih naravoslovcev pred leti med drugim tudi zapisal:

„Ni kaj, da se je treba ob Jesenkovem znanstvenem delu vsekakor spomniti na to, da se je našemu raziskovalcu kot prvemu na svetu posrečilo križati rastline iz dveh različnih rodov, iz rastlinskih rodov *Triticum* in *Secale*, pšenico in rž, in dobiti na tej osnovi rodne potomce, kot bi temu dejali genetiki. Poskuse na križanju teh dveh rastlinskih vrst so sicer pred dr. Jesenkom delali še mnogi drugi vidni botaniki in genetiki, toda našemu rojaku je uspelo to, kar se ni posrečilo še nobenemu pred njim. Zato je tudi njegovo zgodovinsko križanje pšenice in rži, postala ne samo ideja in vodilo v raziskovanju na področju genetike, marveč je z vsemi dokazi šlo v zgodovino svetovne znanstvene misli. Do danes se kaj takega ni ponovilo ...!“

(Dalje prihodnjič)

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 23. 3.: 7.05 Duhovni nagovor. — Po vaši želji.

PONEDEJEK, 24. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Dr. A. Feinig: Hišna, ledinska in krajevna imena v Rožu. — L. Detela: Koroška duhovnost — Koroška romantika.

TOREK, 25. 3.: 9.30 Za vsakega nekaj. — 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Šport. — Otroci, poslušajte!

SREDA, 26. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Poper in sol.

ČETRTEK, 27. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Postne pesmi. — Stig Dagerman: Ubiti otroka. — Komorna glasba.

PETEK, 28. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Preko križa v vstajenje (Slov. skavti).

SOBOTA, 29. 3.: 9.45 Dr. Miroslav Ostravsky: Imago pietatis v Št. Lipšu.

ŽENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom 1975-leto žene

Organizacija združenih narodov je proglasila leto 1975 za leto žene. Gre za to, da bi žena dosegla priznanje svojega človeškega dostojanstva in enakopravnosti, poleg moža, v današnji družbi in se temu primerno uveljavila po svojih zmognostih in poslanstvu. Gotovo ne bo v enem letu že tudi uresničeno vse, o čemer bodo razpravljali kot potrebno in koristno. Važno je le, da se o tem sploh govori in razpravlja.

Me žene pa ne bomo držale križem rok in čakale, da pri zelenih mizah poskrbe za skopi položaj ženstva, marveč se hočemo truditi, da z lastnim razvojem in zorenjem pripravimo pot k uresničenju zahtev po spremembah. Položaj žene v svetu je vsekakor nadvse zapleten. Poglejmo na Vzhod! Novinarka Orianna Fallaci je obhodila Daljni vzhod, bila je pri Nomadih in ponosnih šejkih, in kar je doživela in videla, se ob tem lahko zgrozimo. Nasičen Arabec ji pripoveduje, da se lahko veseli peterih otrok, ima jih sicer enajst, a šest od teh je deklet, le-te pa ne štejejo.

„Leto žene“ pa upraviči predvsem dejstvo, da si morajo žene še dandanes prikrivati obraz, da si morejo ogledovati okolico le z enim prikritim očesom, če se pa bodo taki življenjski pogoji teh žena izboljšali, je vprašljivo.

Kaj pričakujemo mi, v tako imenovanem civiliziranem svetu od „leta žene“? Gotovo je dosti področij, kjer bi se življenje in položaj žene lahko izboljšal. Mar ni pri tem v marsičem žena sama kriva? Žene, ki se bogve iz kakršnih koli razlogov čutijo vzvišene nad drugimi, same diskriminirajo v vsakdanjih malenkostih svojevrstnice. V poklicu, pravijo, da so žene zapostavljene. To drži! Pač pa je treba upoštevati, da imajo tudi slabšo poklicno izobrazbo, da prerade koketirajo z dejstvom, da jim pač ni treba in tako dalje.

To se začne že pri materah in očetih, ki menijo, da se s poroko hčerke znebijo vseh problemov. Nadaljuje se s tem, da pošljejo mlado, nadarjeno gospodično na univerzo, da izdajo precejšnjo vsoto za njen študij, in da se navsezadnje brez ugovarjanja spoprijaznijo z dejstvom, da v predzadnjem semestru obesi akademski poklic na

vizijo orientalnega sveta: „Travniška kronika“, nepozabna slika obdobja Napoleonovih vojn. „Gospodična“, kjer je osrednji lik ženska, ki ji je grabljenje denarja edina strast v življenju, in še vrsta drugih književnih del, med njimi zbirke pripovedk, eseji o Njegošu, Karadžiću, Goyi, Bolivarju in drugih.

POGREB VELIKANA JUGOSLOVANSKE LITERATURE

Na beograjskem novem pokopališču se je na tisoče ljudi iz vse Jugoslavije v petek, 14. marca, poslovalo od velikana Iva Andrića. Na pogrebu so bili najvidnejši predstavniki jugoslovanskega družbeno-političnega, kulturnega in javnega življenja, med njimi podpredsednik predsedstva SFRJ Petar Stambolic in predsednik zveznega izvršnega sveta Džemal Bijedić, pa številni pokojnikovi prijatelji iz vrst jugoslovanskih pisateljev in drugih umetnikov.

„Melanholičen in zamišljen nad usodo človeštva je Ivo Andrić nevsiljivi glasnik humanih sporočil:

klin in se poroči. Na eni strani bi rada bila zaželjena dama, ki v svojem poklicu dobro zasluži, v danem primeru pa se rada poda v zakonsko življenje, ker se namah znebi vseh odgovornosti. Ako pa morda kaj spodleti, se pritožuje očita: „Vsemu temu sem se odpovedala zaradi tebe.“ S tem pač hoče streti sproga, ki ji je bil nezvest ali pa je sicer kaj zagrešil.

Sčasoma postaja očitno, da oboje ni možno. Kdor ima družino, se mora odpovedati poklicni karieri. Dobra in vestna vzgoja je resna stvar, ki zahteva celega človeka in ne samo dodatna zaposlitev. Če pa hoče žena napredovati v poklicu, mora ravno tako močno poprijeti za delo kot moški. Za zdaj ni boljšega kompromisa. Zakon z zaposleno ženo uspeva le tedaj, če mož upošteva prizaedvanja žene in ji tudi pomaga v gospodinjstvu. Sicer žena vsega ne zmore. Dokler pa poročene žene prezirajo svoje neporočene tovarišice, se bo pač skušala skoraj vsaka prej ali slej poročiti.

Te probleme si more rešiti žena le sama, če ne išče v raznih življenjskih zadevah samo koristi, in si privzgoji notranjo odkritost.

„Verjemi v človeka in njegovo bodočnost.“ Poistovetil se je z usodo svojega naroda in zato nam je tako blizu, zato je tako resničen, edinstveno velik. Svetu je prikazal vso zapletenost naše zgodovine, ostrino spopadov na našem ozemlju, privlačnem za osvajalce, in vso prepletenost razvejanih poti naše kulture,“ je med drugim dejal Kiro Gligorov, ko se je poslavljaj od pokojnega književnika.

Dopoldne je bila v Beogradu žalna seja odbora za pogreb, na kateri sta o Andrićevem življenju in delu spregovorila književnik Sken-der Kulenović in predsednik slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Josip Vidmar, ki se je od pokojnega Andrića poslovil v imenu drugih jugoslovanskih kultur in umetnosti.

Akademik dr. Josip Vidmar je na žalni seji z izbranimi slovenskimi besedami občutljivo spregovoril o liku pokojnega velikana jugoslovanske pisane besede. Med drugim je dejal: „Ivo Andrić odhaja iz življenja, toda njegov zgled nam v njegovem delu ostane. S svojo jasno prepričevalnostjo bo lahko občutljive in nadarjene ustvarjalce še dolgo vodil in usmerjal na tisto edino pravo pot umetnosti, ki je služba zavesti in vesti človeka, ki je služba njegovemu tiščletnemu iskanju in ustvarjanju višjega in bolj urejenega, lepšega sveta in življenja. Hvala Andriću za službo temu prizadevanju, za službo vsem nam in za nauk, o katerem sem govoril.“

Božja služba v novi Mohorjevi kapeli

za slovenske vernike v Celovcu

Od cvetne nedelje, 23. marca letos, bo redna božja služba za slovenske vernike v Celovcu v novi kapeli Mohorjeve hiše (dohod ali s 10. Oktoberstraše med Hoferjem in optikom Sekerko po ozki ulici do stopnic na desno, ki vodijo na teraso pred kapelo, ali pa s Karfreitstraše pri ADL-posloplju zadaj za hišo Prosen do istih stopnic na levo na teraso).

Cvetna nedelja, 23. marca: ob 9. uri pred kapelo blagoslov oljk in zelenja, nato v kapeli sv. maša.

Veliki četrtek, 27. marca: Spomin zadnje večerje. Ob 7. uri zvečer sv. maša s skupnim obhajilom.

Veliki petek, 28. marca: Spomin Kristusove smrti na križu. Obredi se začno ob 7. uri zvečer; berila,

90 vigredi Zdravka Švikaršiča

Folklorist in skladatelj profesor Zdravko Švikaršič, nestor zapisovalcev in harmonizatorjev slovenskih koroških ljudskih napevov, je te dni praznoval visok življenjski jubilej — 90 let.

Jubilant je odraščal v rojstnem Žvabeku in Božjem grobu pri Pliberku, ko se je šolal v Kazazah, Št. Lipšu pri Rajneku (= Rineku!) in Slovenskem Šmihelu (= Šmihel nad Krko)? In malokdo si še more priklicati v spomin prva leta tega stoletja, ko je Zdravko po dokončanem učiteljišču v Celovcu stopil na trdo pot slovenskega učitelja v Šmihelu pri Pliberku, v Selah in na Jezerskem. Po vseh nevšečnostih ob prvi vojni in po njej je v Ljubljani opravil profesorski izpit iz glasbe ter nato poučeval v Kranju in Ljubljani, kjer zdaj že 30. leto uživa zaslužen pokoj.

Zdravko Švikaršič je častni član Društva folkloristov, Slovenska prosvetna zveza v Celovcu pa mu je 1958 podelila Drabosnjakovo priznanje za njegove zasluge pri zbiranju, harmoniziranju in objavljanju koroških ljudskih pesmi. Ko je namreč ministrstvo na Dunaju 1906 dalo pobudo za akcijo „Ljudska pesem v Avstriji“, v kateri naj bi zbrali vse pesemsko gradivo v takratni Avstriji živečih narodov, se je odzval tudi on. Zapisal je pesmi, ki se jih je spomnil še iz rane mladosti, največ iz časa bivanja v Št. Lipšu, kjer je bila v domači hiši gostilna — pri Toffu — v kateri so možje ob večerih mnogo prepevali. Zdravko pa je pridno vlekel na ušesa in si jih veliko zapomnil. Vendar se mu to ni zdelo dovolj. Med šolskimi počitnicami je obredel celovško okolico, potem pa še prehodil in s furmani prepotoval Rožno dolino od Apač do Št. Jakoba in zapisoval napeve, kjer se mu je le ponudila priložnost. Rezultat tega dela so bili trije zvezki z 92 objavljenimi pesmimi z napevi; med njimi je veliko takih, ki so še danes nadvse priljubljene. Prav Zdravku Švikaršiču se moramo zahvaliti, da je otel pozabe prenekatero lepo koroško pesem: Čej so tiste stezi-ce, Pojdam v rute, Oj te mlinar, Lušno je vigred, V Šmihelu no kaj-žico mam, Sentr pojd ter še mnogo drugih, ki še danes odmevajo na Koroškem, v Sloveniji in po cellem svetu, kamor so jih ponesli Slovenski oktet in drugi pevski zbori.

Takole pravi o njem dr. Valens Vodušek, ravnatelj Sekcije za glasbeno narodopisje pri SAZU (Slovenska akademija znanosti in umetnosti): „Švikaršič je edini med slovenskimi zapisovalci sploh natančneje prisluhnil dokaj zapletenemu koroškemu večglasju in ga skušal posneti v svojih peteroglasnih postavitvah. Pravzaprav je šele on odkril širši javnosti glasbeno lepoto koroške pesmi.“

Zato smo mu nadvse hvaležni, zato ga cenimo in spoštujemo.

priprošnje, češčenje sv. križa, skupno obhajilo.

Velika sobota, 29. marca: Spomin Kristusovega vstajenja. Blagoslov ognja in velikonočne luči (verniki naj bi prinesli sveče s sabo, da blagoslovljeno luč lahko ponesejo v domove), pesem hvalnica, berila, obnovitev krstne obljube, slovesna sv. maša s skupnim obhajilom.

Velika nedelja, 30. marca: Prva sv. maša ob 8. uri jutraj, druga ob 9. uri.

Priložnost za spoved vselej pred božjo službo.

Verniki iz Celovca in okolice iskreno vabljeni k obredom velikega tedna kakor tudi k nedeljski božji službi, ki bo odslej v novi kapeli Mohorjeve hiše.

Pismo bralca:

HERRN IBOUNIG INS STAMMBUCH

In der „Kleinen Zeitung“ vom 25. 1. 1975 reitet Herr Hugo Ibounig, Klagenfurt, unter dem Slogan „Nasa spraha je Weltspraha“ einen unsachlichen Angriff gegen die slowenische Sprache, die er in einer Form abwertet, die eine Entgegnung verlangt.

Der Wert einer Sprache, Herr Ibounig, ist nicht davon abhängig, wieviele Menschen sie sprechen. Das müßten Sie eigentlich wissen, waren Sie doch seinerzeit selbst Lehrer an utraquistischen Schulen. Freilich war ihre Einstellung gegenüber der slowenischen Sprache dieselbe wie heute, nämlich negativ. Und diese Einstellung von Lehrern an den gemischtsprachigen Schulen hat die slowenische Volksguppe immer scharf abgelehnt und bekämpft, da man den Schülern immer einzupauken versuchte, daß Slowenisch schiach ist und man mit ihm nicht weit kommen kann. Eigentlich müßten Sie, Herr Ibounig, ein anderes Verhältnis zur slowenischen Sprache haben! Sie sind in Radsberg geboren, wo Ihr Vater Alois seit 1904 Leiter der utraquistischen Schule war und selbstverständlich die slowenische Sprache gebrauchen mußte. Seit 1910 war Alois Ibounig dann Schulleiter in Gurnitz. In der amtlichen Ausschreibung hieß es damals: „Kenntnis der slowenischen Sprache für die Schulleiterstelle erforderlich.“ Also hat die Kenntnis der slowenischen Sprache Ihrer Familie, Herr Ibounig, wohl eindeutig genützt.

Nužej Tolmajer, Radsberg

To pismo je pisec poslal na uredništvo „Kleine Zeitung“. Majhni format pa ni imel toliko formata, da bi ga objavil, čeprav se taisti časopis dela tako demokratične-ga...

LITERARNI POGOVORI V TINJAH

Katoliški dom prosvete v Tinjah prireja na cvetno nedeljo (23. marca) skupno s klubom mladje 2. tinjske literarne pogovore. Ti literarni pogovori so mišljeni kot srečanje nemško in slovensko pisateljskih avtorjev, tudi diskusija je dvojezična. Tema se glasi: „Sodobna slovenska koroška književnost — doprinos k avstrijski kulturi?“ Vodstvo pogovorov bo imel Lev Detela, glavni referent bo Mihael Guttenbrunner.

mladje: „Angažirana literatura“

Kmalu bo že izšlo mladje 17. Treba bo torej pospraviti še 16. številko te edine literarne revije na Koroškem. Na krakto bi lahko rekli: aktualnosti, aktualnosti. Lahko bi kričali glasno „aktualnosti, aktualnosti“, kot na kakem sejmu in jih ponujali ljudem. A brez zamere. Te aktualnosti so bolj težko prebavljive. Za navaden želo-dec preprostega koroškega Slovence pa še prav posebno. Zdi se mi pač — in vem, da sem s tem zagrešil kulturni sakrileg —, da so se pisci (ne vsi) nekam odtujili od resničnih „aktualnosti“. Njihovo izražanje — pa čeprav v slovenščini — je včasih tako nerazumljivo, kot bo prenekateremu nerazumljiv izraz „kulturni sakrileg“. In že danes tvegam popolnoma zavestno, da me bo morda kdajkoli ošvrknil katerikoli od naših literarnih ustvarjalcev — bodisi pod pravim, bodisi pod izmišljenim imenom —, češ glejte ga nekulturnika, pa se šment spravi nad mladje. Pa njegova dikcija, njegovo neizobraženo izražanje. Pa je menda celo dokončal

Športno društvo po „pranemško“

Športno društvo v Globasnici je doslej štel med slovenska športna društva, akoravno ni imelo slovenskega naziva. Športniki sami so namreč bili večinoma Slovenci, vsaj ob ustanovitvi društva pred tremi leti, prav tako je bil predsednik športnega društva maturant slovenske gimnazije Walter Gutovnik.

Tako je Walter Gutovnik tudi posredoval sliko globaškega nogometnega moštva uredništvu „Koroškega koledarja“ za leto 1975, ki ga izdaja Slovenska prosvetna zve-

za. V prispevku „Tudi koroški Slovenci gojimo šport“ je bila tako objavljena omenjena slika, poleg nogometašev npr. iz Sel in Slovenskega atletskega kluba.

Nekaterim Globašanom pa je bilo to preveč: ob priliki zadnjega občnega zбора so skovali komplot in odvolili Gutovnika in z njim vse zavedne Slovence. Slovenski nogometaši — člani globaškega društva, med njimi celo vratar iz Slovenije —, ne igrajo več pri društvu: „Brauch ma kane Tschuschen“, so

Utrinki iz volilnega boja

Vašemu povabilu, da naj poročamo bralci „nt“ o volilnem boju, se hočem odzvati s kratkimi anekdotami:

Prva: Nekaj dni pred volitvami so pokopali na domačem pokopališču rožeškega župana v letih od 1935 do 1945. Ob krasnem vremenu je eden izmed častnih govornikov ob grobu prav na glas vprašal udeležence: „Sehen Sie im Süden die mächtigen schneebedeckten Karawanken?“ Udeleženci pogreba so pogledali proti jugu in govorniku z resnim obrazom prikimali. Govornik pa je prebral s svoje liste, na katerem je imel pripravljen svoj govor: „Sehen sie nicht die roten Wolken drohend über dem Land?“ Pogrebci so spet pogledali naokoli... in se nekaj trenutkov prav začudeno pogledovali.

Druga: Pri volilnem zborovanju na Starem trgu v Celovcu sem hotel pomiriti nekega starejšega trgovca, ki me je zmerjal pred svojo trgovino, z namigom, da bi ga lahko snemal team ZDF-a (Zweites deutsches Fernsehen) ali pa ta ali oni žurnalist, ki so bili v času volilnega boja na Koroškem. Odvrnil je ves besen: „Dos glabst wohl selba nit, dos des ZDF-Team wirklich Deutsche san, Du Tepp! De san aus Laibach und hobn nur ZDF auf sena Auto gschriebn. De Schurnalisten oba san olle von Laibach gekaft!“

Tretja: Na našem travniku ob cesti, ki vodi iz Rožeka v Št. Jakob v Rožu, je viselo nekaj Apovnik-lepakov. Naš oče, ki govori samo nemško, ker ni domačin, se je pred volitvami srečal s kmetom-domačinom iz sosednje vasi čisto slučajno na cesti. Ta kmet, ki sicer govori slovensko, pa je rekel našemu očetu: „Klog die KEL und ihren Apovnik auf Besitzstörung,

weil sie auf dein Grund de vielen Plakate aufgehängt hobn. I was an, der dir dabei hilft!“

Odgovor našega očeta: „Bist narrisch, des wor doch mei Bua, der die Plakate aufgehängt hot!“ Domačinu je — podomače povedano — vzelo sapo.

kafra, Rožek

Rož, Podjuna, Žilja

SLOVENC V GALERIJI HILDEBRAND

V petek zvečer priredi galerija Hildebrandt v Celovcu informacijski večer, na katerem se bodo predstavili mladjevci tudi nemški javnosti. Horst Ogris bo bral iz svojih del („Bilderbogen aus Kärnten“), Feliks J. Bister bo predaval o mladjevskem gibanju, dipl. inž. Franc Kattinig pa bo predvajal film o mladjevcih. Ob koncu bo diskusija.

ANDREJ KOKOT IZSTOPIL

V posebnem — slovenskem — pismu predsedniku Koroške pisateljske zveze Waltherju Nowothnyju je izrazil slovenski pesnik Andrej Kokot svoj izstop iz Koroške pisateljske zveze. Andrej Kokot je več let angažirano sodeloval kot viden predstavnik slovenskih koroških avtorjev v pisateljski zvezi.

PLIBERK: OBČINSKA SEJA

V torek je bila v Pliberku občinska seja, na kateri so občinski očetje obravnavali predvsem komunalna vprašanja. Do daljših debat je prišlo predvsem pri vprašanju načrta izgradnje potov v tem letu: neplodno in skoraj dolgočasno debato so pomagali zaključiti tudi

dejali sedanji herrenvolkovci društva. Na občnem zboru pa je igralec z imenom Mirko protestiral proti besedilu k sliki v slovenskem koledarju: „I haß Gottfried und nit Mirko!“...

PROF. PATERNU V CELOVCU

Z začetkom poletnega semestra je prevzel mesto na celovski visoki šoli znani lingvist prof. dr. Boris Paternu. Prof. Paternu, ki velja kot eden najboljših slovenskih jezikoslovcev, bo za en semester gostoval na celovski univerzi. V četrtek je imel v visokošolskem domu celovške visoke šole predavanje o slovenski književnosti, ki je bilo namenjeno tudi za širšo javnost. Dejstvo, da prof. Paternu uči na celovski visoki šoli, pomeni za to ustanovo veliko pridobitev. V sodelovanju z ljubljansko univerzo je predvideno še več možnosti sodelovanja.

mandatarji Enotne liste, ki so z dodatnimi predlogi tudi bistveno pripomogli do sporazumne rešitve tega perečega vprašanja. Kajti izgradnja potov bo zahtevala več milijonov. S pomočjo lastnih občinskih gradbenih strojev in lastnega personala naj bi izgradnja potov prišla čim ceneje. Vprašanja začetja pitne vode in osvetljave cest so prav tako dala sporazumen sklep.

SUHA

Po težki bolezni je umrl na Suhi g. Anton Borstner, delavec pri ŐDK. Pokopan je bil v soboto, 15. 3. 1975, na suškem pokopališču. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudi. Bil je vzgleden rodoljub in zaostali ga bodo ohranili v častnem spominu.

„SAMOMORILEC“ V ŠT. JAKOBU

Pretekli petek je igrala skupina slovenskega prosvetnega društva „Rož“ z velikim uspehom predvajala veseloigro „Samomorilec“ v dvorani bivšega celovškega semenišča. Gostovanje je organiziral Mohorjev internat za fante, ki ga oskrbujejo slovenski salezijanci. Celovško gostovanje je bilo po mnenju tistih opazovalcev, ki so zasledovali že prejšnje nastope, eden najboljših. Nenazadnje je k temu uspehu pripomogla tudi bolj pestra scenerija.

di — narod brez težave“. NT je že večkrat opozoril na položaj tega naroda, raztrganega na pet držav (Irak, Sirija, Turčija, Sovjetska zveza, Iran). Ravno zadnje čase se čujejo pretresljive novice iz Iraka, kjer se je lotila vlada dokončne — zdaj pa res dokončne — rešitve tega vprašanja. Pavel Zdovc je dodal kratek pregled kurdskega jezika in slovstva.

Zgovorna je tudi dokumentacija „Iz zakladnice avstrijske tolerance“. To je pač samo eden izmed številnih takih primerov, ki so zares zakladi tolerance.

Pavel Zdovc je objavil tudi ocono dveh glasil slovenskih dijakov (Zvon in Dijaški glas). Lev Detela je predstavil avstrijskega pesnika Christiana Wallnerja. Pesmi objavljata tudi Gustav Januš in Valentin Polanšek. Sodelavcev in sotrudnikov je še precej, vsak je nekaj prispeval. Če je užaljen, da ga nisem imenoval, naj pa zameri, če se bi mu zahotelo.

Ko bo pa izšlo mladje 17, bomo gotovo spet objavili kaj.

Jože Wakounig

PRIREDITVE

VIGREDNI KONCERT

Nastopata: Mešani zbor „Podjuna“, zborovodja Otto Wutte in Graški študentje, zborovodja Aleks Schuster

Prireditelj: SPD „Edinost“ v Pliberku
Kraj: Schwarzlova dvorana v Pliberku
Čas: Sobota, 22. marca, ob 20. uri

VASOVALCI

spevoigra, gostuje SPD „Danica“

Prireditelj: SPD Zarja v Železni Kapli
Kraj: Farna dvorana v Železni Kapli
Čas: Nedelja, 23. 3., ob 11. uri

2. TINJSKI LITERARNI POGOVORI

Tema: sodobna slovenska koroška književnost — doprinos k avstrijski kulturi?

Prireditelj: Dom prosvete v Tinjah in klub mladje
Kraj: Dom v Tinjah
Čas: Cvetna nedelja, 23. 3., ob 14.30

KRIŽEV POT SPRAVE

s škofom dr. Köstnerjem

Prireditelj: Katoliška mladina
Kraj: Marija na Gori pri Dobri vasi
Čas: Cvetna nedelja, 23. 3., ob 19. uri

VASOVALCI

Spevoigra, gostuje SPD „Danica“

Prireditelj: KPD Globasnica
Kraj: Globasnica, gostilna Šoštar
Čas: Nedelja, 23. 3., ob 19.30

VASOVALCI

Spevoigra, gostuje SPD „Danica“

Prireditelj: SPD Radiše
Kraj: Radiše, dvorana pri cerkvi
Čas: Nedelja, 23. 3., ob 15.00

NARODNOSTNE MANJŠINE V ZRN

(Danci, Frizijci i. dr.)

Predavatelj: Uwe Joachim Moritz, ZRN
Prireditelj: Mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur — sekretariat za Avstrijo
Kraj: Delavska zbornica v Celovcu, dvorana I
Čas: Ponedeljek, 24. marca, ob 20. uri

SVETOLETNO ROMARSKO POTOVANJE V RIM

Čas: Od 31. 3. do 6. 4. 1975
Prijave: Župni urad Škocijan Avtopodjetje Sienčnik (pismeno ali telefonično)
Cena: Vožnja, hrana in ležaja ca. 1900.— šilingov

PEVSKI KONCERT

Nastopata: Moški zbor graških študentov in trio „Korotan“

Prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec
Kraj: Djekše, gostilna Kramar
Čas: Nedelja, 6. 4., ob 10. uri

Iščemo natakario. Celoletna zaposlitev, plača po dogovoru. Nastop takoj! Penzion Hojnik (Sienčnik), MOKRIJE, 9141 Dobrla vas, tel. 0 42 36 - 411.

PRI SEVERNIH SLOVANIH:

Franc Kropivnik

Skozi Prago, vrnitev domov

(8. nadaljevanje in konec)

V jezi vržejo bojovníki Marijino podobo na tla, da se razleti v tri kose. Eden izmed divjakov zamahne z mečem po obrazu Matere božje. Menihi so pobrali kose, jih zložili skupaj in podobo zopet slovesno postavili v oltar. Na Marijinem desnem licu se poznata še dandanes dve podolgovati rani, katere je prejela čenstohovska Mati božja od husitega vojščaka. Varuhi te cerkve so beli menihi, katerim pravijo Pavlinci. — Dasi je na Poljskem več mogočnih svetišč, pa na vsem vzhodu, bodisi na severu ali jugu, ni toliko romarjev kot v Čenstohovi. To je vzhodni Lurd, nič manj pomemben kot francoski.

Naj bo že kakor koli, kot trdi Lavtizar, ali morda kdo drugi, dejstvo je, da takrat še ni bilo na slo-

venski zemlji ne Sv. Višarij ne Sve-te gore, ne Brezij, le Gospa Sveta je že stala v Karantaniji. Toliko zlata in dragocenosti še nisem videl v nobeni cerkvi, razen v Rimu. Kljub zgodnji uri, ob šestih je bila že slovesna maša. Ko se odpre zlata zavesa pred milostno podobo črne Marije, je bilo romarjev že vse polno pred oltarjem. G. Pavle gre v zakristijo, ki je velika kakor cerkev, in dobi prostor pri stranskem oltarju v kapeli. Tam smo se zbrali vsi romarji in še dokaj lepo peli pri maši. Začuden so gledali Poljaki, kdo so ti romarji, ki govorijo njim tako znano sorodno govorico in pojejo štirigrasno petje.

Po maši pristopi k naši skupini menih in nas malo v zadregi nagovori v nemščini in vpraša, če bi ga razumeli? Bil je nekaj časa v Švici in nekaj že razume. Stal je ravno pred menoj, kot da bi mene vprašal. Odgovoril sem mu, da lahko govori nemški, ker vsi znamo ta jezik. Razkazal nam je zakladnico velikih dragocenosti in bogastva.

Na žalost je bil naš čas kratko odmerjen. Zapustili smo Jasno goro in se podali v mesto k zajtrku, ker smo bili še tešči. Pred hotelom presenečen zagledam velik avtobus iz Ljubljane. Bili so naši rojaki iz matične domovine.

Pri zajtrku se res dobro podložimo, kajti naša pot gre sedaj proti domu.

Toda naš cilj je še slovanska Praga. Prestopiti moramo zopet poljsko-češko mejo. Vsekakor je Češka drugačna kot Poljska; vidimo več drevja, čim bolj se bližamo avstrijski meji, več je smrekovega gozda in tem bolj je slika podobna našim dolinam, le da ni še nikjer videti visokih gor. Potnik kmalu spozna, da je Češka visoko razvita industrijska država. Saj je bila že v dobi avstrijske monarhije najtežja in največja industrija prav na Češkem.

Sprejelo nas je vlemesto z milijonskimi lučmi. V hotelu „Palace“ dobimo lepa prenočišča.

Drugega dne si ogledamo Prago in njene znamenitosti. Ker pa je g. Rojšek Prago prav lepo opisal, ne

bom tega ponavljal. Le eno okolnost pa moram ponovno omeniti, četudi je g. Rojšek o tem pisal: o zakladnici! Ko stojimo po ogledu pred cerkvijo Marije Loreto, kjer je tista zakladnica ne z milijoni, ampak z milijardami šilingov vrednosti. Kras vsega je 75 cm visoka in 10 kg težka monštranca, v kateri je 6.327 draguljev: biserov, diamantov, rubinov, briljantov itd. Ob tej priliki prosim našo voditeljico, če bi ji smel postaviti vprašanje: Kako je mogoče, da so tile ogromni zakladi in dragocenosti ostali nedotaknjeni, ker je znano, da, kamor so prišli med vojno Nemci z esesovskimi oddelki, izropali vse. Gospa nam je v avtobusu povedala čudno zgodbo: Ko so se pojavili nad Češkoslovaško nevarni oblaki, so bile nekatere zaupne osebe verjetno iz inozemstva, opozorjene, kaj se bo zgodilo, in da so vsi dragoceni zakladi v veliki nevarnosti. Le tisti ljudje so v strogi tajnosti te zaklade odnesli ali odpeljali neznano kam. In še danes, ko so tile zakladi nepoškodovani zopet tu, nihče ne ve, kje so bili skriti. Ali pod vodo, ali globoko v zemlji, kamor ni bilo nobenega dostopa. Nemci so to slutili in so osumili vsakogar, ki bi mogel vsaj malo namigniti o skritem bogastvu. Vedeli so tudi, da brez sile ne bo šlo. Stotine, ja tisoče ljudi so peljali v ječe, jih tepili, umirali so strašne smrti, a nobenega izdajalca ni bilo med njimi. Rajši so šli v smrt, kot da bi izdali le trohico skrivnosti. Potnik, če prideš v Prago, oglej si to znamenito zakladnico in spomni se onih, ki so zaradi zakladov hoté ali nehote dali svoja življenja domovini na oltar.

Žal, da tudi v Pragi ni zadostovalo časa, da bi si mogli ogledati še druge znamenitosti. Po okusni večerji smo se odpeljali iz Prage in se vozili nekaj ur do prenočišča. Zjutraj smo zgodaj vstali in nadaljevali pot. Proti poldnevu se bližamo Budjeovicam. Tu, v tem mestu, je bil doma župnik in dekan Kindelman. Pokopan je v Štebnu pri Globasnici. Tu, v Budjeovicah zapravimo še zadnje češke krone. Prav kmalu smo bili na češko-avstrijski meji. Šlo je brezhibno. Nikjer nobene zapreke ali sitnosti. Ali nekaj nas je le malo neprijetno prizadelo. Kar nikjer ne vidimo v zapadni

in ne jugovzhodni Evropi, in to tukaj po 30 letih, po vojni. Na češki strani, nasproti avstrijske meje je stala široka in visoka ograja z bodečo žico: Železna zavesa. Vprašanje je nastalo, zakaj je po tolikih letih po vojni ne odstranijo? Pri prihodu na Češkoslovaško, pri Bratislavi, tega nismo nikjer opazili.

Postali smo še pred Linzom in potem je šla pot do Windischgarst-

na, kjer smo okrog šeste ure popoldne imeli v tamkajšnji cerkvi zahvalno sv. mašo, pri kateri smo vsi prejeli sv. zakramente ter z velikim veseljem zapeli zahvalno pesem. G. Sienčnik pa je že prej telefonično obvestil Celovec in Dobro vas z veselim oznanilom: „Vsi smo zdravi, veseli, srečni in zadovoljni! Točno ob določeni uri dospemo v Celovec.“

MLADIM BRALCEM:

Moje prve plesne vaje

Ples je ena od družabnih in kulturnih zabav, ki nas razvedrijo. Naloga mladinskega aktiva na naši šoli je bila, da organizira plesne vaje.

Za prvo uro plesnih vaj sem se pripravljaval prav s posebnim občutkom, lahko bi rekel s strahom. Lotevala se me je nervoza in bal sem se, kako bom pristopil k plesalki in kakšni bodo najini prvi koraki. Obkel sem se bolj skrbno kot običajno, potrdil sem se celo s frizuro, kar ni moja navada. Doma so mi dali še kopico nasvetov in z razburjenim srcem sem stopil med sošolce. Tovariš Arko, ki vodi plesne vaje, nam je najprej povedal nekaj besed o zgodovini plesa, obširno pa je govoril o lepem vedenju. Oko mi je

ves čas uhajalo k plesalki, ki sem si jo v mislih izbral že prej. To mi je, potem ko smo pristopili k prvim plesnim korakom, tudi uspelo. Začetna trena je izginila in naenkrat se mi je zdelo, da nisem tako neroden, česar sem se prej najbolj bal. Začeli smo z angleškim valčkom in učiteljeve besede: „Obrat, dva, tri, desna naprej, leva vstran, desno priključim!“ so prešle v glasbo in postajalo mi je vse lažje. Bil sem sproščen, vsa prejšnja teža je odpadla z mene in žal mi je bilo, da se je tako hitro končalo. Plesalko sem po pravilih spremenil na njen prostor in se ji lepo, z res prisrčnim nasmeškom, zahvalil.

Če radi ugibate?

Kaj veste o kavi?

Kdo je bil Franz Liszt?

■ **KAVA** je osvežilna pijača, ki jo pripravljamo (kuhamo) iz praženih in zmletih semen kavovca (*Coffea Arabica* in *Coffea Liberica*). Prava domovina kave je Abesinija. Od tam se je rastlina razširila najprej v Arabijo, kasneje pa v razne tropske dežele, kjer jo gojijo na plantažah. Tako prihaja danes kava iz raznih dežel Amerike, Afrike in Azije. Znamenita je na primer brazilska kava. V Evropo so jo prinesli Arabci, nekateri govore tudi o turškem posredništvu.

Kakovost kave je odvisna od tal, kjer rastlina raste, od časa obiranja in postopka z rni. Plodovi so mesnati in modročrne barve, v njih so semena. V kavi je kofein, ki je pomemben v zdravilstvu.

■ **FRANZ LISZT** (1811—1886), ki je bil rojen na Madžarskem, je bil eden najpomembnejših skladateljev iz razdobja romantike v Nemčiji. Bil je eden najboljših klavirskih virtuozov svojega časa, odličen dirigent in glasbeni pisec. Velja za ustanovitelja tako imenovane novonemške šole v Weimarju in prav ta krog je dal vrsto naprednih skladateljev novoromantične smeri ali pa je vplival na druga središča. Na področju sodobne pianistične tehnike ima velikanske zasluge.

Liszt je na osnovi Berliozove programske glasbe ustvaril novo obliko simfončine pesnitve, ki predstavlja zgled za naslednike. Napisal je progr. simfonija Faust in Dante, 13 simf. pesnitev, 2 oratorija, 2 klavirska koncerta itd.

JACK LONDON:

2

TRI SRCA

Thomas Regan je bil pravkar naročil svojim številnim agentom, naj kupujejo akcije Tampico-Nafte, obenem pa je poskrbel, da so se začele širiti vesti, da Tampico-Nafta kot koncesija mehiške vlade ni povsem zanesljivo podjetje. Ko je bil ta manever zelo hitro in spretno končan, se je stari „volk“ poglobil v referat strokovnjaka, ki ga je bil poslal na kraj sam, da preuči vrednost in realne možnosti Tampico-Nafte.

Vstopil je sluga ter mu podal vizitko, rekoč, da je gost — odličen tujec. Regan je pogledal na vizitko in dejal:

„Povejte temu gospodu Alvarezu Torresu iz Ciudad de Colon, da ga ne morem sprejeti.“

Čez nekaj časa se je sluga vrnil z drugo vizitko, na kateri je bilo na hitro nekaj napisano. Regan se je nasmešnil, ko je prebral tele vrstice:

„Velečenjeni Mr. Regan! Dragi gospod! Čast mi je sporočiti Vam, da mi je znan kraj, kjer leže zakladi sira Henryja Morgana, ki so bili zakopani v davnih piratskih časih. — Alvarez Torres.“

Regan je zaničljivo zmajal z glavo in sluga je že hotel oditi, toda stari „volk“ si je naenkrat premislil:

„Pripeljite ga sem — takoj!“

Ko je Regan ostal sam, je začel smeje razmišljati o neki novi ideji.

„Paglavec!“ je mrmral in si prižgal cigareto. „Še mleko se ga drži, pa si domišlja, da lahko nadaljuje levjo igro starega Morgana. Igrače so mu potrebne — tako je in nič drugače. Stari Thomas Regan že poskrbi, da bo imel dovolj igrač.“

Ko je vstopil v kabinet senor Alvarez Torres, se Thomas Regan ni mogel pritoževati, zakaj gost je tako brezhibno govoril angleško, kakor je bila brezhibna tudi njegova modna pomladanska obleka. Samo temna polt je pričela, da je mož latinskega rodu, pa črne oči so izdajale davno zmes španske in indijanske krvi.

„Po napornem delu in dolgoletnem iskanju se mi je naposled posrečilo najti ključ uganke o nakopičenih zakladih gospoda Henryja Morgana,“ je spregovoril prišlec. „Seveda leže ti zakladi globoko v zemlji nekje na obali Mosquita. Lahko pa že povem, da je Bocas del Toro najbližje mesto v okolici, kjer so zakopani zakladi. Poznam okolico kot prste na svoji roki, ker sem bil tam rojen, dasi sem se šolal v Parizu. — Stroški za ta podvig bi bili minimalni — navadna ribiška ladja z majhno posadko, to je vse, kar potrebujemo. Zakladi so pa vredni več milijonov.“

Prišlec je umolknil, ker ni našel besed, s katerimi bi izrazil svoje navdušenje za to stvar. Toda Thomas Regan je načel vprašanje pri glavi kot jurist, ki mora takoj vedeti, kje tiči bistvo stvari.

„Kaj pa vas ovira, da ne morete iskati zaklada sami?“

In senor Torres je moral odgovoriti:

„Oprostite, nerodno mi je — kako naj vam rečem — denarja nimam.“

„Denar bi radi?“ je vprašal borzni magnat grobo in Torres se je molče priklonil.

Regan je znal zasukati pogovor, tako da mu je moral Torres priznati, da je nedavno odpotoval iz Bocasa del Toro, kamor se ne misli več vrniti. In vendar bi bil pripravljen vrniti se, če bodo organizirali ekspedicijo.

Toda Regan mu je posegel v besedo kot človek, ki ima neomejeno oblast. Iz žepa je potegnil knjižico in podpisal ček na ime Alvareza Torresa, ki je skrivaj opazil, da se ček glasi na tisoč dolarjev.

„Ne pozabite,“ je dejal Regan, „da mi niti na misel ne pride verjeti vašim pravljam, toda to, kar ste mi povedali, me je napotilo, da uresničim neko drugo zamisel.“

Imam namreč mladega prijatelja in kar srce me boli, če pomislim, da ga veseli vlemestno življenje in da se siromak čedalje bolj zapleta v mreže, ki mu jih nastavljajo razvratne ženske. Saj veste sami, kako in kaj mislim. Skratka, prepričan sem, da me razumete.“

Senor Torres se je znova priklonil.

„Denar potrebujete,“ je nadaljeval Regan. „Poskusite pridobiti mojega prijatelja za to ekspedicijo. Ta tisočak je samo nagrada za poskus. Če pa pregovorite gospoda Morgana, da pojde z vami iskat zaklade, vam izplačam še dva tisoč dolarjev. Če ga zadržite s svojimi pustolovščinami tri mesece, dobite še dva tisočaka. Za šest mesecev — pet tisoč. Bil sem prijatelj in družabnik njegovega očeta. Lahko mi verjamete, da sva si bila malone brata in da sem pripravljen žrtvovati poljubno vsoto, samo da spravim njegovega sina na pravo pot. S tem tisočakom sačnete. Torej, kaj porečete na to?“

Senor Torres je z drhtečimi prsti zvijal in odvijal ček:

„Sprej... sprejemem vašo ponudbo,“ je mrmral ves iz sebe od veselja. „Kako bi dejal? Ves sem vam na voljo.“

Tedaj mu je dal Regan točna navodila in je še sam dodal nekaj k njegovi bajki o zakladih gospoda Morgana, da bi Torres ne spoznal, kakšne namene ima z njim stari lisjak. Pred odhodom je senor Torres spregovoril veselo in navdušeno:

„Najbolj čudovita in zabavna stran te storije, mr. Regan, je pa v tem, da je vse res. Recite, kar hočete, vaše opazke govore same za to, da je bistvo moje povesti resnično. Potreben mi je denar. Vi ste izredno radodarni — in zato storim vse, kar bo v mojih močeh. V čast si štejem zavest, da sem v duši umetnik. Toda ključ do uganke Morganovih zakladov je vendarle gola resnica. Lahko sem prišel do listin, ki jih nihče drugi ni smel videti; sicer bi si pa drugi tudi ne znali pomagati, zakaj mnogi izmed mojih prednikov (gre za naše rodbinske listine) so jih imeli v rokah, pa so si vse življenje zamen belili glave z njihovo vsebino. Bili so sicer na pravi poti, toda vedno so se zmotili za dvajset milj. Kraj je v listinah točno ozna-

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 23. marca:

9.00 Za svetovni smučarski pokal v Val Gardenu: paralelni slalom za moške
16.30 Pošiljka z mišjo
17.00 Živalski leksikon
17.30 Viking Viki
19.00 Umetnost v Avstriji: Gradovi in vrtovi
19.25 Kristjan v času
19.30 Čas v sliki in kultura
19.50 Šport
20.15 Michelangelo — pekel in zamaknjenost
22.10 Poročila

PONEDELJEK, 24. marca:

10.00 Robin Hood, junak svobode
18.00 V kraljestvu divjih živali: Dežela levov
18.25 MI
18.50 ORF danes
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Šport
20.45 Ljudje na renču Shilu: Nevarni pomagači
21.45 Poročila

TOREK, 25. marca:

10.00 Vatuzi
18.00 Hiha iz Löhneberga
18.25 MI
18.50 ORF danes
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Satirična paleta
20.15 Kaj sem?
21.00 Sled pelje v Mehiko
22.30 Poročila

SREDA, 26. marca:

10.00 Michelangelo — življenje velikana
11.30 Heinz Conrads
17.00 Rojstni dan
17.30 Ostržek
18.00 Naslednji, prosim!
18.25 MI
18.50 ORF danes
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Vrtiljake delajo v nebesih
21.30 Voja in mir (8): Obisk na deželi
22.20 Poročila

ČETRTEK, 27. marca (veliki četrtek):

18.00 Dežela iz katere je prišel Jezus
19.00 Avstrija v sliki

19.25 ORF danes
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Onstran raja. Tema Kaj — Abel, po romanu Johna Steinbecka
21.55 Gustav Mahler — simfonija štev. 1
22.45 Poročila

PETEK, 28. marca (veliki petek):

18.30 Dežela iz katere je prišel Jezus (2)
19.00 Pokrajinsko slikarstvo danes
19.25 ORF danes
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Prvi evangelijski — Matej, Pier Paolo Pasolini (1964)
22.10 Poročila.

SOBOTA, 29. marca (velika sobota):

15.20 Koncertna ura
16.30 Živordeči avtobus
17.00 Poskušajte z nami?
17.30 Pustolovščina v Mavrični deželi
18.00 Heinz Conrads v soboto zvečer
18.25 Prizma
18.50 ORF danes
19.00 Edvard Bäumer: avstrijski slikar v Kalabriji
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki in kultura
19.56 Šport
20.15 Kabaret, kabaret
21.15 Panoptikum
21.30 Sobotni film Divjega zapada: Rio bravo
23.55 Poročila

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 23. marca:

16.40 Watuzi
20.00 Enciklopedija: Znanstvena knjiga
20.15 Tako je bilo včeraj
21.15 Peter Altenberg
21.45 Čas v sliki in šport

PONEDELJEK, 24. marca:

18.25 Znanje — aktualno
19.00 Karl Böhm; portret dirigenta
20.00 Voja in mir (8): Obisk na deželi
20.45 Čas v sliki in šport

TOREK, 25. marca:

17.55 Uvod v prstno tehniko
18.25 Privid ZDA
19.00 Velika družina na Sardiniji: Deiani
19.45 Pesmi narodov: Med ledeniki in modrim morjem
20.00 Odisej: Povratek v domovino
20.45 Bogoslužno stavbarstvo romanti-ke v Nemčiji
21.30 Veselje ob glasbi

SREDA, 26. marca:

17.55 Poklic in obrat
18.25 Tečaj francoskega jezika
19.00 Atentat in njegove posledice
20.00 Dokumentacija
21.00 Kuharsko omizje
21.35 Čas v sliki, kultura in šport

ČETRTEK, 27. marca:

17.55 Tehnika mrežnega načrtovanja
18.25 ORF danes
18.30 Tečaj francoskega jezika
19.00 Amor — dežela ob morju
19.45 Alpe — most Evrope
20.00 Tirolski pasijon
21.40 Bogoslužno stavbarstvo roman-tike v Nemčiji
21.55 Čas v sliki in šport

PETEK, 28. marca:

18.30 Juda; španski film
20.00 Mojzes in Aron, opera Arnolda Schönberga
21.45 Orgelski koncert
22.10 Čas v sliki, kultura in šport

SOBOTA, 29. marca:

18.25 Na svidenje: Ne potrebujemo denarja; zabavna šaloigra
20.00 Galerija
20.15 Za prijateljsko ceno
21.15 Čas v sliki in šport
21.35 Vprašanja kristjana

TV Ljubljana

NEDELJA, 23. marca:

8.15 Poročila
8.20 Svet v vojni
9.10 Otroška matineja
10.00 Val Gardena: Paralelni slalom za moške
12.30 Mozaik
13.15 Poročila
Nedeljsko popoldne
16.40 Košarka Lokomotiva : Olimpija
18.15 Poročila
18.25 Vesolje 1999
19.15 Barvna risanka
20.05 P. Zidar: Kukavičji Mihec
20.50 Kanada

21.20 Športni pregled
21.55 TV dnevnik

PONEDELJEK, 24. marca:

17.40 Rižev kolaček
17.50 Barvna risanka
18.15 Jazz na ekranu
18.40 Mozaki
18.45 Položaj Jugoslavije v svetu
19.05 Odločamo
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
19.55 Sodobna oprema
20.05 B. Smetana: Poljub, opera
22.20 TV dnevnik

TOREK, 25. marca:

17.35 Slonček Bimbo
17.50 Spoznavajmo glasbo
18.20 Nikogar ni doma
18.30 Avtomobil skozi kamero
18.50 Ne prezrite
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
21.00 L. Feuchtwanger: Brata Lauten-sach
21.40 TV dnevnik

SREDA, 26. marca:

17.30 Viking Viki
17.55 Obzornik
18.10 Mladi za mlade
18.40 Mozaik
18.45 Po sledih napredka
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.05 Film tedna: Tatovi koles
22.00 Miniature
22.15 TV dnevnik

ČETRTEK, 27. marca:

17.00 I. Bevc: Deklica in zajček
17.25 Obzornik
17.40 Košarka Zadar : Real
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.05 17 trenutkov pomladi
21.20 Kam in kako na oddih
22.00 Iz koncertne dvorane
22.20 TV dnevnik

PETEK, 28. marca:

17.30 Kuhinja pri violinskem ključu: O violini

18.00 Obzornik
18.15 Sicilijska glasba
18.40 Mozaik
18.45 O mladi generaciji
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.05 Tobačna pot
22.00 TV dnevnik

SOBOTA, 29. marca:

14.40 Rokomet Medveščak : Crvenka
15.55 Nogomet Crvena zvezda : Reka
17.50 Veslanje Oxford : Cambridge
18.05 Obzornik
18.25 Pavijani
19.15 Barvna risanka
19.30 TVD
19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar
20.00 Gledališče v hiši
20.30 Moda za vas
20.45 Frontno gledališče: Veseli teater
21.20 Potovanje v središče zemlje

Oman v Beljaku in Piranu

V svojem razgibanem razstavnem repertoarju se je Valentin O m a n te dni ponovno predstavil domačemu občinstvu. Medtem ko je v P iranski galeriji razstavljal samo grafike, je med novjšimi deli na razstavi v beljaški galeriji Tomschehof pokazal tudi akvarele s poti v Turčijo in risbe aktov. Z zadnjima dvema zvrstama svojega izražanja je potrdil, da se z vso silo ustvarjalca poskuša v novih motivih in novih izpovednih oblikah, čeprav bo gledalcu še nekaj časa bližji in pristnejši v znanih figuralnih motivih.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiškarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26. — Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt.

P. b. b.

čen. A moji predniki so se zmotili pri točni opredelitvi ti-stega kraja, ker je stvar sama po sebi uganka, ki je ni mogel nihče rešiti. Mornarji in morski roparji tistih časov so imeli navado risati take zemljevide, da jih razen njih nihče ni razumel. Tako so na primer moji španski predniki maskirali lego Havajskih otokov, s tem da so se na zemljevidu nalašč zmotili za pet stopinj.“

Toda vse to je bilo Thomasu Reganu španska vas. Poslušal je patetični monolog do konca in se ves čas zadovoljno smehljaj. Torres se mu je zdel navaden pustolovec in zato mu ni verjel.

Komaj je senor Torres odšel, se je pojavil na pragu sluga in povedal, da je prišel Francis Morgan.

„Mimogrede sem se oglasil, da mi daste dober nasvet,“ je dejal mladi Morgan. „Na koga pa naj bi se obrnil, če ne na vas, ki ste bili družabnik mojega očeta? Če se prav spominjam, sta vodila roko v roki največje finančne in borzne operacije. Oče mi je vedno prigovarjal, naj se ravnaj po vaših nasvetih. In tukaj sem — preden izginem za dva tedna loviti ribe. Kaj je s Tampico-Nafto?“

„Kako mislite, kaj je?“ je vprašal Regan in se potuhnil, kakor da nima pojma o tem, kar je sam zakrivil. „Tampico-Nafto?“

Francis je prikimal z glavo, sedel v naslonjač in si prižgal cigareto, medtem ko je Regan bral vsebino brzojavke, ki jo je dobil po domačem aparatu.

„Tampico-Nafta je poskočil za dve točki. To je slabo znamenje,“ je odgovoril resno.

„Tudi meni se zdi,“ je dodal Francis. „Skrbi me. Toda pustiva to stvar in povejte mi raje, katera finančna skupina skuša po vašem mnenju vplivati na natečaj delnic. — Govoriva seveda strogo zaupno, kajne?“

Regan je pokimal z glavo.

„Vrednost Tampico-Nafte je ogromna. Ta vrednost je realna in zakonita. In naenkrat to navijanje — se vam ne zdi, da hoče dobiti podjetje v svoje roke neka druga oseba ali skupina?“

Družabnik starega Morgana je zmajal s sivo glavo.

„Hm...“ je podčrtal z besedo svojo misel. „Morda gre za trik, morda pa imamo opraviti tudi z vero denarnega trga v to, da je Tampico res vredna denarja. Kaj meniš?“

„Seveda je vredna denarja!“ je odgovoril Francis. „Mnogi resni finančniki in strokovnjaki so mi podjetje tako hvalili, Regan, da bi se vam ježili lasje, če bi vedeli. Prijateljsem vedno pravim, da je podjetje solidno in zanesljivo. Sramota, da sem si moral pomagati deloma s tujim kapitalom. Toda podjetje je tako ogromno, da sem bil prisiljen. Celo ves denar, ki mi ga je zapustil pokojni oče, bi ne zadostoval — v mislih imam seveda samo gotovino, ne pa investicij...“

„Razpoložljive gotovine ti primanjkuje?“ je vprašal stari lisjak.

„O, dovolj sem bogat, da lahko poslujem z denarjem,“ je odgovoril mladenič ponosno.

„Reči hočeš...“

„Da, uganili ste. Če začno akcije Tampico-Nafte padati, jih nakupim še več. V tem podjetju je denar naložen varno.“

„Doklej pa misliš kupovati?“ je vprašal starec z nedoločnim glasom, polnim dobrodušnega humorja in odobravanja.

„Dokler mi ne zmanjka denarja,“ je odgovoril mladenič. „Verjemite mi, Regan, da je podjetje ogromno in zanesljivo.“

„Nisem dovolj informiran o njem, da bi lahko sklepal, koliko je vredno, dragi Francis. Pač pa lahko sodim po tem, kar sem slišal, da podjetje ni slabo.“

„Ne, ni slabo... Verjemite mi, dragi Regan, da je to pravi dragulj in sram me je, da so delnice sploh prišle na borzo. Nikogar in ničesar ni treba uničiti. Obratovati lahko začnemo brez kakršnihkoli žrtv. Svetovni trg bo imel samo dobiček, če vržemo nanj — kar bojim se povedati, koliko milijonov stotov najboljšje nafte. Samo vrelci v Hausteku so dali zadnjih sedem mesecev 27.000 tisoč sodčkov dnevno. A to je kaplja v primeri s količino, ki smo jo že

vgli na trg. In pomislite, prosim, gostota nafte znaša 22. Primesi je samo dva odstotka. Tam v bližini je vrelec — napeljati bo treba še 60 milj dolge cevi — ki daje dnevno najmanj 70.000 sodčkov. Vse to ostane seveda med nama, saj me razumete. Imenitno napredujemo in moja želja je, da se akcije Tampico-Nafte dvignejo kakor raketa.“

„Nikar si ne beli glave s tem, dragi moj. Polagajte cevi in skušajte vzpostaviti v Mehiki red in mir, pa ste na konju. Zdaj pa le pojdi ribe loviti.“

Regan je naenkrat umolknil in se na videz globoko zamislil. Z mize je vzel vizitko Alvareza Torresa.

„Poglej, kdo je bil pravkar pri meni!“

Naenkrat je Regan zadržal vizitko. Očitno mu je šinila v glavo neka nova misel.

„Kaj je vredno izgubljati čas s takimi malenkostmi? — Navsezadnje greste ribe loviti samo zato, ker se dolgočasite. Imam nekaj za vas, kar bi bilo res zanimivo in vredno dragocenega časa. To je ekspedicija za moške, ne pa domača ekspedicija, kakor izlet v Adirondack s sladoledom, služinčadjo in električnimi zvonci. Tvoj oče se je vedno rad pobahal z vašim razbojniškim prednikom. Trdil je celo, da mu je podoben in ti si gotovo podoben očetu.“

„Gospod Henry!“ se je nasmehnil Francis in iztegnil roko po vizitki. „Tudi jaz sem nekoliko ponosen na staro faloto.“

Prebral je vsebino vizitke in vprašujoče pogledal Regana.

„Zanimiv tip,“ je pojasnil Regan. „Mož trdi, da je bil rojen na Mosquitski obali in da je dobil informacije iz starih rodbinskih listin. Seveda mu ne verjamem. Nimam niti časa niti veselja, da bi se zanimal za nekaj, kar ne spada v moje splošno področje.“

„Vsekakor je gospod Henry umrl v težkem gmotnem položaju,“ je dejal Francis in na obrveh se mu je poznala Morganova trma. „In nihče se ne more pohvaliti, da bi bil našel njegove zaklade.“

(Dalje prihodnjič)

Prvi nastop slovenskih avtorjev v ZRN

Dane Zajc, Peter Kersche, župan Marburga (Lahn) dr. Kochheim, Tomaž Salamun in Ludwig Legge (od leve na desno) pred magistratom.

Na povabilo Društva nove literature in kulturnega referata mesta Marburga (Lahn), sta tam pred kratkim gostovala dva slovenska pesnika, in sicer Dane Zajc in Tomaž Salamun, oba iz Ljubljane. O prvem javnem nastopu slovenskih pesnikov piše Oberhessische Presse pod naslovom „Zelo zelo zahtevna lirika“ tole:

„Zgodilo se je prvič, da sta v Zahodni Nemčiji brala dva pesnika iz Ljubljane. Prireditelj matineeje slovenskih avtorjev je bil Ludwig Legge, pisatelj, vodja galerije in izdajatelj revije „Log“.

Uvodno besedo je imel Celovčan Peter Kersche, ki je najprej govoril o Sloveniji in njeni literaturi nasploh, potem pa o njeni avantgardni literaturi. Njemu se moramo zahvaliti za odlično prevedeno liriko, ki so jo na tej matineji recitali najprej

v slovenskem, nato v nemškem jeziku. Tako smo slišali nekaj pesmi Daneta Zajca in Tomaža Šalamuna. Tretji, France Forstnerič iz Maribora, ki bi moral tudi nastopiti, je bil na žalost zadržan; njegove pesmi sta brala prisotna kolega.

K tej, doslej najzahtevnejši in vsebinsko bogati lirski prireditvi, moramo prireditelju samo čestitati. Zahvalo pa moramo izreči tudi igralcu marburškega dramskega gledališča, ki je znal pri recitacijah tako sijajno podživljati vsebino in smisel posameznih pesmi.“

Kot mi je v razgovoru o tej temi prevajalec Peter Kersche povedal, bo pisatelj Ludwig Legge v svoji reviji „Log“ objavil pesmi, ki so jih predstavili nemškemu občinstvu slovenski pesniki na matineji v originalu in v prevodu. B. L.

Po obisku predsednika Tita na Poljskem

Jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito se je vrnil v domovino s prijateljskega obiska na Poljskem, kjer je bil gost vodje partije Edwarda Gierka.

O obisku so objavili tudi skupno jugoslovansko-poljsko sporočilo, ki med drugim pravi, da sta Tito in Gierek vsestransko izmenjala mnenja o odnosih med državama in partijama ter o aktualnih mednarodnih problemih.

V pogovorih, ki so potekali v sproščenem in prijateljskem ozračju, so soglasno z zadovoljstvom ugotovili uspešen razvoj dvostranskih odnosov. Poudarili so tudi obsežna obojestranska prizadevanja za nadaljnje pospeševanje vzajemno koristnega sodelovanja na vseh področjih, in to ob spoštovanju posebnosti notranjega razvoja in mednarodnega položaja dveh držav.

V zvezi z mednarodnim položajem sta Tito in Gierek pozitivno ocenila proces popuščanja napetosti v svetu. Hkrati pa sta izrazila zaskrbljenost, ker v raznih delih sveta še naprej obstajajo žarišča nevarnih kriz, ker se uporablja sila in ker se zatirajo zakonite pravice narodov do neodvisnosti in samostojnega razvoja. Jugoslavija in Poljska se bosta, kot pravi uradno sporočilo, zaradi takšnih razmer zavzemali, da proces popuščanja zaje vse dele sveta in vsa področja mednarodnih odnosov ob enakopravnem sodelovanju vseh narodov in držav in v njihovo korist, tako da bi uresničitev načel miroljubnega sožitja kot edine alternative vojni postala stalna praksa v mednarodnih odnosih.

Skupno sporočilo tudi pravi, da sta Tito in Gierek razpravljala tudi

o gospodarskih razmerah v svetu in o negativnih pojavih na tem področju. Poudarila sta potrebo po mednarodnih gospodarskih odnosih na novih, bolj pravičnih načelih, brez diskriminacije, ob popolni enakopravnosti in priznavanju suverenih pravic vseh držav, posebej držav v razvoju, nad lastnimi prirodnimi bogastvi.

Predsednik Tito in Gierek sta govorila tudi o evropskih vprašanjih. Ob tem sta izhajala iz prepričanja, da sta mir in varnost v svetu nedeljiva in enotna in da ima razvoj v Evropi velik pomen za celotne mednarodne odnose in gibanja v svetu.

Jugoslovanski predsednik Tito je povabil Gierka na obisk v Jugoslavijo, kar je le-ta z zadovoljstvom sprejel.

Sele: Dve materi sta nas zapustili

Kmalu po končani prvi svetovni vojni se je Šerjakova Lenka poročila z Albinom Leksejem, pd. Dovjakom v Šmarjeti. Ko je leta 1932 umrl Tomaž Olip, gostilničar, pd. Mažej, stric Albinov, je ta Mažejevo posestvo podedoval in vsa družina se je preselila v Sele. Najstarejši sin Zdravko se je po končani gimnaziji odločil za duhovniški stan in je bil že bogoslovec tretjega letnika, ko je moral obleči vojaško uniformo in je na severni fronti padel kot žrtev vojne. Njegov sošolec iz bogoslovja Fric Ahačič je tudi moral postati vojak in je nekaj časa bival v Selah. Mažejevem je bil kot Zdravkov tovariš zelo ljub. Oče in mati sta sklenila biti mu kot novomašniku duhovni oče in mati. Res je potem leta 1949 ponovil svojo primicijo v Selah. Po moževi smrti je mati Lenka vodila gospodinjstvo tudi sinu Albinu. Šele zadnje čase je bilo na njej opaziti pešanje moči. Zbolela je in ulegla. Čutila je, da se ji bliža konec, bila pa je vdana v božjo voljo. Ko se je v nedeljo, 9. marca, malo bolje počutila, ji gospodinjstva skrb ni dala pokoja. Vstala je, prišla v kuhinjo, sedla k ognjišču in pomočnici naročala to in ono, pa jo je zadela srčna kap, omahnila je in umrla.

V sredo, 12. marca, jo je v cerkev in k grobu spremljala velika množica. Cerkvene obrede je opravil njen duhovni sin dr. Fric Ahačič, sedaj župnik na Mostiču (Brückel), ob asistenci šmarješkega župnika in domačega kaplana. Žalostinka fantovskega zbora ji je zadonela v slovo. Smrt matere je hud udarec za sina Albina, ki je sedaj sam v hiši.

Komaj pa je zemlja zakrila ta grob, sta grobokopa morala izkopati novo jamo, da bo zadnje zemeljsko bivališče drugi blagi materi.

PEVCI „ROŽA“ NA TURNEJI

Pod vodstvom Lajka Milisavljeviča je pevsko društvo „Rož“ iz Št. Jakoba gostovalo v nedeljo v Železni Kapli in v Šmihelu. Pevke in pevci so predvajali doslej edinstveni stilni koncert rožanskih ljudskih pesmi. Polovica od teh je — po šentjakobski premieri — doživela na teh odrih krstno izvajanje. Vsak obiskovalec teh koncertov ima tudi priliko, da sledi sporedu s pomočjo okusne brošure, za katero so napisali skoraj vsi priznani strokovnjaki spise o ljudski pesmi. Tudi je treba ugotoviti, da mladi zbor vedno bolj pridobiva na rutini.

spomladanski sezoni fantje prav tako uspešni in da se bodo potrudili za čim višjo uvrstitev. Naloga SAK pa je, da le zasede ob koncu sezone prvo mesto. Z voljo se da vse doseči!

Razstava „motorjev 75“ v hiši vozil P. Kropfitsch

Letos se vidimo že četrtrič zapovrstjo na tiskovni konferenci. Povod za to je prav tako že četrta razstava „motorjih koles 75“, ki je bila odprta danes, ob 11. uri dopoldne na prostoru trdnice P. Kropfitsch, Rosentaler Str. 145 v Celovcu. S temi besedami je začel tiskovno konferenco vodja trdnice „hiše vozil“ P. Kropfitsch, inž. Helmuth Riedl.

Prejšnja leta je trdnica prirejala svojo razstavo „dvokoles“ v Domu umetnikov. Ker pa je letos prostor tamkaj zaseden, le-to prirejajo na kraju samem, kjer je trdnica doma.

Na letošnji razstavi, ki bo trajala do 29. marca, odprta je dnevno od 9.—19. ure, je videti mnogo novih motorjev. Tako je za Koroško posebna novost motorno kolo „Honda 44 (fou in one)“, „Honda 500 twin“, „Honda 125 trail“ in trikolesni „Honda ATC“. Nadaljnja novost so „Yamaha 500“, „Kawasaki 750“ in svetovna posebnost, italijansko šestcilindrično motorno kolo „Benelli 750“.

Kot lani, bodo izmed obiskovalcev tudi letos izžrebali nekaj biciklov: sicer pa je letos prvič obisk razstave brezplačen.

Kot je nadalje inž. Riedl povedal, pričakuje prireditelj razstave „dvokolo

75“ pod vplivom energetske krize pri prodaji motorjev tudi v sezoni 1975 dobrega trgovskega uspeha. 1974 je „hiša vozil“ Kropfitsch prodala več kot 400 motornih koles in mopedov. Trenutno je veliko zanimanje za Vespo, torej za motorni roler.

Danes je prav gotovo vrhunsko motorno kolo „Honda“. Kdo pravzaprav danes kupuje motorje? Prvič, ljubitelji motorjev in tisti, ki čutijo veselje do tega športa. Cene mopedov se sučejo med 4500 in 20.000 šil., pri motornih kolesih pa je cena od 12.000 do 75.000 šil. Zadnja cena se tiče motornega kolesa „Honda 1000“, pravzaprav je to že pristni avto na dveh kolesih. Le-tega bo dobila firma konec aprila, in sicer morda le en primerek.

Lani je obiskalo razstavo „dvokolo“ trdnice Kropfitsch 5800 ljudi.

B. L.

ŠPORT DOMA IN PO SVETU

Zahomčanu Karlu Schnablu bronasta medalja

MITTERNDORF. — Med 40 smučarji-skakalci iz 13 držav, je na kulmski velikanki dobil zlato medaljo Čehoslovak Karl Kodejška, ki je zbral 512,5 točke, 2. je bil Vzhodni Nemec Rainer Schmidt (505,0 točke) in tretji naš rojak iz slavnega Zahomca Karl Schnabl s 503,5 točke in s skoki: 151, 122 in 145 m. Kot vidimo, je Karl Schnabl postavil tudi rekord skakalnice s 151 m, vendar si je pokvaril prvo mesto, ko je drugega dne skočil samo 122 m, medtem ko sta Kodejška (141, 144 in 143 m) in Schmidt (142, 140, 140 m) skakala zelo izenačeno.

Vendar smo s Karlom Schnablom le dočakali vsaj majhno slavo, kajti kot smo že zgoraj omenili, je naš junak iz Zahomca ostal na svetovnem prvenstvu v smučarskih poletih le rekorder, povrh tega pa je z izrednimi živci v zadnjem poletu (145 m) nadoknadil zamujeno in osvojil bronasto kolajno.

Norvežan Prydz, ki je dva dni vodil na lestvici skakalcev, je zadnjega dne zdrknil pri končni uvrstitvi na 4. mesto. Jugoslovani ostajajo brez vidnejše uvrstitve, saj se izmed četverice niti en skakalec ni uvrstil v prvo polovico tistih, ki so tekmovalje končali.

Lampichler, Hribar, Navršnik, Marjan Pandel.

SAK — PTUJ 4:1

Preteklo nedeljo je Slovenski atletski klub iz Celovca gostoval v Ptujju in igral s tamkajšnjim moštvom prijateljsko tekmo ter jo dobil z rezultatom 4:1.

Naši rojaki in ljubitelji nogometne žoge pričakujejo, da bodo v

V nedeljo se začne prvenstvo za naša predstavnika

Za naša dva slovenska nogometna predstavnika SAK in SELE se začne v nedeljo, 23. marca, tekmovalje za nogometno prvenstvo v skupini 2. razreda E. V nedeljo igra Slovenski atletski klub s Poggersdorfom, Sele pa s klubom iz Šmarjete v Rožu.

SAK bo verjetno nastopil v teje postavi: Janko Pandel, Hočevan, Wieser, Woschitz, Oraže, Zupanc,